

การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
ในกรุงเทพมหานคร

นางสาวอัญชลี ณะสุข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF BEST PRACTICE ELEMENTARY SCHOOL IN PROMOTING
READING HABITS

Miss Anchalee Thasook

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Elementary Education
Department of Curriculum and Instruction
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2014
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศใน
	การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในกรุงเทพมหานคร
โดย	นางสาวอัญชลี ธีระสุข
สาขาวิชา	ประถมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร. ยุรวัดน์ คล้ายมงคล

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พชรวรรณ จันทรางศุ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร. ยุรวัดน์ คล้ายมงคล)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จรีลักษณ์ รัตนพันธ์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

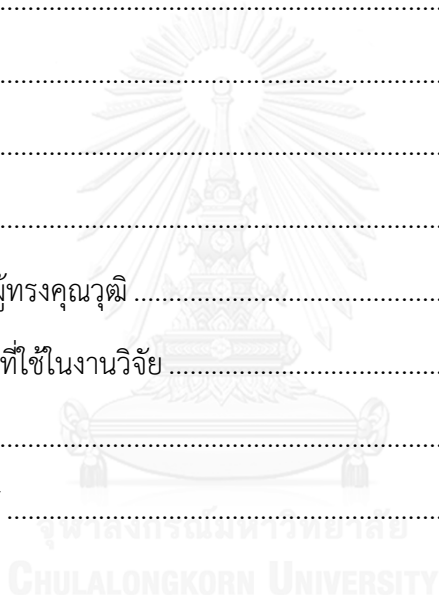
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
คำถามการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
คำจำกัดความในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
1. ความสำคัญของการอ่าน	7
2. แนวคิดและการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในนักเรียนระดับชั้นประถม	7
3. แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ.....	11
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	19
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบ แนวคิดในการวิจัย	19
ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	20
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	33

ตอนที่ 1. บริบทของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	34
ตอนที่ 2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	40
1. บทบาทของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง	40
ตอนที่ 3. องค์ประกอบของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน.....	56
ตอนที่ 4. แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	59
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	67
1. สรุปผลการวิจัย	67
2. การอภิปรายผล	68
3. ข้อเสนอแนะ	72
ภาคผนวก.....	73
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	74
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	76
รายการอ้างอิง	89
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	95

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตัวอย่างตารางโรงเรียนที่ได้รับรางวัลส่งเสริมการอ่าน	22
ตารางที่2 แผนการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนลงภาคสนาม โดยกำหนดช่วงระยะเวลาในการเก็บ.....	27
ตารางที่3 กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาภาคสนามในโรงเรียนกรณีศึกษา.....	28
ตารางที่4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	30
ตารางที่5 ตัวอย่างการให้รหัสปัจจัยที่ส่งเสริมแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best practice)	32

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	19
ภาพที่ 2 อาคารเรียนโรงเรียนวัดคณิกาผล	34
ภาพที่ 3 เวทีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตั้งอยู่ในโรงอาหาร.....	35
ภาพที่ 4 ป้ายรางวัลโรงเรียนรักการอ่านโรงเรียนวัดฉัตรแก้วจงกลนี้	36
ภาพที่ 5 ห้องประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว	37
ภาพที่ 6 ห้องสมุดชั้นล่างของโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย.....	38
ภาพที่ 7 ห้องสมุดของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม	39
ภาพที่ 8 บริบทห้องสมุดการ์ตูนและห้องสมุดวิชาการของโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ.....	40
ภาพที่ 9 ต้นสอยดาวสำหรับจับของรางวัลจากการอ่าน	47
ภาพที่ 10 สมุดสะสมแต้มจากการอ่านเพื่อรับของรางวัล	47
ภาพที่ 11 การแสดงบทบาทสมมุติจากการอ่านบทเรียนภายในห้องเรียน	48
ภาพที่ 12 การจัดการเรียนการสอนอ่านในห้องสมุด	49
ภาพที่ 13 คอมพิวเตอร์ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมภายในห้องสมุด.....	49
ภาพที่ 14 บรรยากาศของแหล่งการอ่าน	50
ภาพที่ 15 บรรยากาศของห้องสมุดการ์ตูน	51
ภาพที่ 16 ห้องสมุดเคลื่อนที่.....	51
ภาพที่ 17 บรรยากาศของการนักเรียนจากแหล่งการอ่านนอกห้องสมุด.....	52
ภาพที่ 18 สมุดบันทึกการอ่าน.....	52
ภาพที่ 19 กิจกรรมสมุดทำมือจากนักเรียน	54
ภาพที่ 20 นักเรียนในห้องสมุด	56

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การอ่านมีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากต่อการศึกษาหาความรู้ ที่จะช่วยให้เด็กสามารถเจริญเติบโตเป็นพลเมืองของประเทศที่ดีมีคุณภาพ เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในทุกด้าน ทำให้เกิดความรู้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้แนวคิดทั้งในเนื้อหาการเรียนในห้องเรียนทุกกลุ่มสาระ รวมถึงการใช้ในการดำเนินชีวิต การอ่านจึงเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับ ในการแสวงหาความรู้เรื่องต่างๆและพัฒนาชีวิต ซึ่ง ธอร์นดิค (Thorndike, 1973) ได้กล่าวว่าการอ่าน คือ ความคิดที่สามารถเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ดีย่อนำไปสู่ความคิดที่ดี เพราะผู้อ่านจะได้ทราบแนวคิดต่างๆจากเรื่องที่อ่าน เกิดความรู้จากเรื่องที่อ่าน แล้วนำมาจัดแยกแยะตีความหมายก่อนที่จะเกิดเป็นความคิดของตนเอง (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจนะ, 2525) ทั้งนี้ (ฉัตรวรรณ ลัญฉวรรณะกร, 2554) ก็ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญเพราะเป็นทักษะที่ใช้ในการเรียนรู้ รับรู้ ข้อมูลสารสนเทศ ช่วยให้พัฒนาตนเอง และเป็นการเพิ่มประสบการณ์ต่างๆ ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคมส่วนรวม

(ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์, 2521) ได้สรุปบทบรรยายของสมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารีถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือว่า การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่า การศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่นๆ ในขณะที่อ่านผู้อ่านสามารถฝึกการคิดและสร้างจินตนาการได้เอง ส่งเสริมให้มีสมาธิ มีสมาธิมากกว่าและมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้ เพราะขณะอ่าน จิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความนั้นๆ ทั้งนี้ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่มีกำหนดเวลา และสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้และหนังสือยังสามารถเก็บได้นานกว่าสื่ออย่างอื่นซึ่งมักมีอายุการใช้งานจำกัด ผู้อ่านสามารถเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าวๆ อ่านละเอียด อ่านข้ามหรืออ่านทุกตัวอักษรเป็นไปตามใจของผู้อ่านหรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้ เพราะหนังสือมีมากมายหลากหลายรูปแบบและราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่น สามารถเลือกอ่านเองได้จึงทำให้สมองของผู้อ่านเปิดกว้าง สร้างแนวคิดและทัศนคติได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดยึดอยู่กับแนวคิดใดๆโดยเฉพาะ ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเองวินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่มสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สังคมปัจจุบันเจริญเติบโตและพัฒนาประเทศในยุคสมัยเทคโนโลยีที่ทันสมัย จะต้องสร้าง ความตระหนัก และฝึกฝนให้เป็นคนใฝ่รู้ใฝ่เรียนยิ่งขึ้น จะต้องอ่านเก่ง คิดเป็น และสื่อสารเป็นจึงจะอยู่ได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตการอ่านยังมีความสำคัญและจำเป็นมาก

เท่านั้น เพื่อให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว แต่ด้วยความเจริญของเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมบริบทเปลี่ยนไป สื่อต่างๆ มีความดึงดูดช่วย ขัดขวางการอ่าน ส่งผลต่อความสนใจในการอ่านของเด็กมาก แต่ทั้งนี้การดูแลอย่างใกล้ชิด ส่งเสริม สนับสนุน และการปลูกฝังจากครอบครัว โรงเรียน และสังคม การส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองนั้นครอบครัว โรงเรียน และสภาพสังคม จะต้องให้ความร่วมมือกันในทุกๆด้าน จินดา จำเริญ กล่าวว่าการเชื่อมโยงช่วงรอยต่อของประเภทหนังสือจากชั้นเด็กเล็ก ไปชั้นเด็กโต และชั้นวัยรุ่นนั้นเป็นการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างหนึ่งที่ต้องอาศัยบทบาทของครูเข้ามาช่วยส่งเสริมการอ่านและพัฒนาทักษะ ทั้งนี้ทวีศักดิ์ เดชาเลิศ (2528) และ อาทิตยา เผ่าพงษ์คล้าย (2553) ได้กล่าวว่าประสบการณ์สภาพแวดล้อมการส่งเสริมการอ่านที่บ้าน และประสบการณ์การส่งเสริมการอ่านจากโรงเรียน มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในนักเรียน โดยการร่วมกันมือกันระหว่างบ้านและโรงเรียนสามารถส่งผลต่อการมาโรงเรียน ความต้องการการเรียนรู้ สนใจการอ่านของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน (Faust-Horn, 2003 อ้างถึงในนวลฉวี ประเสริฐสุข, 2554) สอดคล้องกับ Tella (2007) กล่าวว่าการพัฒนา นิสัยการอ่านที่ดี คือความพร้อมทั้ง พฤติกรรมการอ่าน ของเด็กและ หนังสือ โดยได้ศึกษาพบว่าพฤติกรรมการอ่านของ นักเรียนส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับ ครูผู้สอน วัสดุการอ่าน โดยปัจจัยที่ขัดขวาง นักเรียน

ปัจจุบันหลายโรงเรียนเริ่มตื่นตัวในการส่งเสริมการอ่านมากขึ้นเนื่องจากรัฐบาลมีการรณรงค์การอ่านไม่ออกเป็นอุปสรรคที่สำคัญของเด็กต่อการพัฒนาตนเอง จึงต้องการ แต่การส่งเสริมการอ่านไม่เพียงแต่เรียนรู้อ่านการสอนการอ่านเท่านั้น แต่ยังต้องสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียนให้เกิดความตระหนักและฝึกฝนให้เด็กที่จะเติบโตขึ้นเป็นคนใฝ่เรียนใฝ่รู้ สนใจในการอ่านยิ่งขึ้น การสร้างแนวทางในการพัฒนาเด็กให้มีความรู้ความสามารถโดยส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันก็ได้ทำกันตั้งแต่ปี พ.ศ.2528 เป็นต้นมาและมีการเผยแพร่เทคนิคการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างกว้างขวาง เช่น ส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนทั่วประเทศ โดยมีนโยบายมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด มีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็นทำเป็น มีนิสัยรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง อนันต์ นามทองตัน (2556) ได้กล่าวว่าการอ่านสำหรับประเทศไทยหรือคนไทยแล้วถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมากๆ เมื่อเทียบกับพลเมืองประเทศอื่นๆ การส่งเสริมการอ่านควรได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย อาทิ รัฐควรส่งเสริมเรื่องห้องสมุดประจำหมู่บ้านและชุมชน หนังสือที่ผลิตจำหน่ายในท้องตลาดไม่ควรมีราคาแพงเกินไป รัฐควรเข้ามาชดเชยส่วนต่างแก่ผู้ผลิต เรียกว่าการประกันรายได้ของผู้ประกอบการ หนังสือควรมีเนื้อหาที่น่าสนใจหลากหลาย หาอ่านได้ง่ายส่งเสริมให้พ่อแม่ปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านหนังสือ มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้คนไทยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงคือ โรงเรียนควรมี

ห้องสมุดเปิดกว้างสำหรับเด็ก ไม่ควรจัดห้องสมุดเพื่อประกวดความสวยงาม แต่ควรเน้นที่กิจกรรมการอ่านมากกว่า แต่ทั้งนี้ . (2012) ได้พูดถึงการอ่านในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีถือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สามารถช่วยในการเสริมสร้าง แรงจูงใจ ในการอ่าน ของผู้อ่านเป็นอย่างดี ทั้งนี้เกศรินทร์ ชุ่มจิตต์ (2551)ยังได้ประกาศนโยบายให้ปี 2558 เป็น “ปีปลอดนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้” ทั้งนี้ในศตวรรษที่ 21 เรื่องของการอ่านออกเขียนได้ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญต่อการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงการเรียนรู้ด้านภาษา (Literacy) ซึ่งถือเป็นเรื่องที่สำคัญเพราะนำไปสู่การเรียนรู้วิชาอื่นต่อไป

การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านมีการดำเนินการมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก อาจเกิดจากหลากหลายปัจจัย แต่ก็มีโรงเรียนจำนวนไม่น้อยที่ประสบผลสำเร็จในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่เด็กนักเรียน ซึ่งการดำเนินการหรือแนวทางการส่งเสริมการอ่านของแต่ละโรงเรียน ต่างก็แตกต่างกันไปในแต่ละโรงเรียน เพื่อให้เหมาะสมและมีหลัก แนวทางเป็นของตนเองซึ่งคล้ายกับการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ที่เป็นเครื่องมือแนะนำแนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศให้เกิดการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพไปสู่การบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งจากการศึกษาแนวปฏิบัติที่ปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา (2553) พบว่าส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในด้านธุรกิจ การแพทย์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีส่วนส่งผลให้องค์กรหรือการทำงานในด้านดังกล่าว สามารถดำเนินการต่างๆอย่างประสบผลสำเร็จ ซึ่งในด้านการศึกษายังมีน้อยที่นำมาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) มาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

จากความสำเร็จในการส่งเสริมให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มีนิสัยรักการอ่าน ที่เป็นพื้นฐานที่ดีให้กับนักเรียนในการอ่านออกเขียนได้ต่อไปในอนาคต และการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน ซึ่งนักเรียนยังไม่มีนิสัยรักการอ่านเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการส่งเสริมการอ่าน เพื่อนำแนวทางหรือกลยุทธ์ต่างๆไปปรับใช้ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนที่มีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในระดับดีเยี่ยมในกรุงเทพมหานครแนวปฏิบัติที่ดี เป็นวิธีการ กระบวนการ หรือแนวทางการดำเนินงานที่ได้ดำเนินการตามหลักปฏิบัติที่ดี ซึ่งการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านยังขาดมาตรฐานขั้นตอนการปฏิบัติการส่งเสริม เพราะนักวิจัยส่วนใหญ่ได้ศึกษาและวิจัยถึงสภาพและปัญหาในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน แต่ยังขาดแนวปฏิบัติที่ดี หากเมื่อมีมาตรฐานขั้นตอนแนวปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้มีระบบมากขึ้น เป็นขั้นตอนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลที่เป็นแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ มาใช้ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นการสังเคราะห์งานวิจัย โครงการ โรงเรียนที่มีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านระดับดีเยี่ยม เพื่อศึกษาแนว

ปฏิบัติที่สู่การปฏิบัติ ได้องค์ความรู้ที่จะนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

คำถามการวิจัย

1. โรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในกรุงเทพมหานคร มีแนวทางการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไร
2. มีปัจจัยใดที่ส่งเสริมแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครที่มีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านระดับดีเยี่ยม ซึ่งไม่ครอบคลุมการใช้ eBooks ในระหว่างปี.ศ.2544-2556 จำนวน 6 โรงเรียนดังนี้ คือ โรงเรียนวัดคณิกาผล โรงเรียนวัดฉัตรแก้วจกสนี่ โรงเรียนแย้มสอาด โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม และโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และเก็บข้อมูลภาคสนาม
3. แหล่งข้อมูลในการศึกษามาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นตัวบุคคล ได้แก่ ผู้บริหาร ครูหรือครูบรรณารักษ์ ผู้ปกครอง นักเรียน จากโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 6 โรงเรียน รวมทั้งแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้อง
4. ประเด็นที่สนใจในการทำวิจัยนี้มุ่งศึกษาแนวทางการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในกรุงเทพมหานคร และสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

คำจำกัดความในการวิจัย

แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หมายถึง วิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านประสบความสำเร็จ มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนโดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอน ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ในการส่งเสริมการอ่านด้านที่ได้บันทึกเป็นเอกสารและเผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

โรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หมายถึง โรงเรียนที่มีผลงานและแนวปฏิบัติในเรื่องการจัดการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่ได้รับรางวัลที่แสดงถึงการสนับสนุนส่งเสริมการอ่านในกรุงเทพมหานครอย่างต่อเนื่องในระหว่างปีพ.ศ. 2544 - 2556

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการเสนอแนะสำหรับครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องการนำกระบวนการแนวปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านไปใช้ในการพัฒนาหรือจัดการโครงการส่งเสริมการอ่าน
2. เพื่อเป็นแนวทางในการเสนอแนะสำหรับครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องการนำแนวปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านไปใช้ในการพัฒนาหรือจัดกิจกรรมในด้านอื่นๆ
3. กระบวนการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนที่มีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในระดับดีเยี่ยมในกรุงเทพมหานคร ได้มีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. ความสำคัญของการอ่าน
2. แนวคิดและการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
 - 2.1 ความหมายของนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
 - 2.2 แนวคิดการสร้างนิสัยรักการอ่านของเด็กประถมศึกษา
3. แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice)
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญมากในโลกยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นักการศึกษาได้กล่าวเกี่ยวกับการอ่าน ไว้ดังนี้

ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2536) ได้กล่าวถึงสภาพการอ่านของคนไทยในปัจจุบันนั้นดีขึ้นเรื่อยๆ แต่นิสัยการรักการอ่านของคนไทยยังอยู่ในระดับน้อยมาก สาเหตุที่ทำให้คนไทยขาดนิสัยรักการอ่านคือการไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน ทั้งยังขาดการกระตุ้นและขาดการส่งเสริมให้มีนิสัยรักการอ่าน นอกจากนี้อาจเกิดจากปัญหาความพร้อมที่จะเรียนอ่าน ความบกพร่องทางร่างกาย ความสามารถทางสมองในการอ่าน สภาพทางอารมณ์ สภาพเศรษฐกิจ วัสดุสำหรับการอ่าน และอิทธิพลจากสื่ออื่นๆ เช่น พกติดกรรมการชอบดู ชอบฟังมากกว่าการอ่าน อีกทั้งฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจนะ (2525) ได้กล่าวว่า การที่ผู้ปกครอง ครู บรรณารักษ์ ตั้งความหวังให้เด็กอยู่ในกรอบมากเกินไปทำให้เด็กเกิด ความกดดันโดยมุ่งหวังที่จะให้สภาพความเป็นอยู่ ความต้องการ บรรลุตามที่ผู้ปกครองมุ่งหวังไว้ เมื่อไม่สามารถทำได้ทำให้เด็กผิดหวังและเก็บกดอยู่ในใจทั้งนี้ส่วนใหญ่ยังบังคับให้เด็กอ่านแต่หนังสือเรียน ห้ามอ่านหนังสือประเภทอื่น ซึ่งหนังสือหรือเนื้อหาที่ใช้ในการเรียน มักไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน สภาพชีวิตความเป็นอยู่ และสิ่งแวดล้อมต่างกัน บางคนทางบ้านมีปัญหาวัสดุการอ่าน ไม่มีวัสดุในการช่วยอ่าน ตรงข้ามกับเด็กที่มีวัสดุในการอ่านมาก ทำให้เกิดความเคยชินในการอ่านและมีประสบการณ์อ่านที่ดี อีกทั้งการจัดกิจกรรมในโรงเรียนก็ไม่สอดคล้องกับการส่งเสริมการอ่าน ดังนั้นหากมีที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ในการสนับสนุน การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพราะส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียนตั้งแต่ยังเด็ก เพราะการอ่านเป็นสิ่งที่จำเป็นมากในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อนำไปสู่การเป็นสังคมแห่งการอ่าน (ฉวีลักษณ์ ชัยหั่น, 2552)

ข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กมีความสำคัญมากเพราะจะนำไปสู่นิสัยรักการอ่านที่คงอยู่กับเด็กตลอดไป เกิดเป็นสังคมการอ่านที่แท้จริง

2. แนวคิดและการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในนักเรียนระดับชั้นประถม

2.1 ความหมายของนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถม

สมเกียรติ แซ่เต็ง (2510) กล่าวว่านิสัยรักการอ่าน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอต่อการอ่าน ความสนใจในการอ่าน การชอบอ่าน การมีความพร้อมและความพยายามในการอ่าน โดยสามารถอ่านหนังสือได้ทุกสถานที่และทุกโอกาสตามความเหมาะสม ได้แก่ การอ่านหนังสือ

การดูรูปภาพจากหนังสือ การอ่านหนังสือเรียน การอ่านหนังสือสำหรับเด็ก การอ่านหนังสือพิมพ์ รู้จักใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ

ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2521) กล่าวถึงนิสัยการอ่านที่ดี คือ การที่ผู้อ่านมีลักษณะนิสัยช่างถาม มีนิสัยสร้างภาพพจน์ขึ้นในใจมีนิสัยต่อเติมใจความที่บกพร่องมีนิสัยบันทึกข้อความและมีนิสัยทดสอบคุณค่าของสิ่งที่ตนอ่าน

ศรียรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2536) กล่าวว่านิสัยรักการอ่าน หมายถึง การฝึกใฝ่รู้อย่างมั่นคงตั้งแต่การอ่าน อ่านจนเคยชิน อ่านจนเป็นนิสัย แม้บางครั้งมีปัญหาหรืออุปสรรคบ้างก็ไม่ย่อท้อ คนที่มีนิสัยรักการอ่านย่อมอ่านทุกอย่างที่เป็นวัสดุที่มีตัวอักษร สำหรับการอ่านไม่ว่าจะเป็นหนังสือ สิ่งพิมพ์อื่นๆ ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่างๆ หรือแม้แต่กระดาษห่อของ อ่านได้ทุกสถานที่ ทุกโอกาส

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545) กล่าวว่านิสัยรักการอ่าน หมายถึง ความประพฤติ หรือพฤติกรรมที่เคยชินกับการอ่านเป็นประจำจนรู้สึกชิน

ไพพรรณ อินทนิล (2546) กล่าวว่านิสัยรักการอ่าน คือ ชอบอ่านหนังสือมาก สามารถอ่านหนังสือได้ทุกครั้งที่มีโอกาส และต้องอ่านหนังสือทุกวัน เมื่อไม่ได้อ่านหนังสือจะรู้สึกเหมือนทำกิจวัตรประจำวันไม่ครบถ้วน

ณารัญญา ชัยหั่น (2552) กล่าวว่านิสัยรักการอ่าน หมายถึง การแสดงออกซึ่งความสนใจอย่างสม่ำเสมอของบุตรหลานที่มีต่อหนังสือ และสื่อทางภาษารูปแบบต่างๆ ด้วยความเพลิดเพลิน

ข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปว่า นิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา หมายถึง การแสดงพฤติกรรมฝึกใฝ่ในการอ่าน ความสนใจในการอ่าน การชอบอ่าน อย่างสม่ำเสมอโดยสามารถอ่านหนังสือได้ทุกสถานที่และทุกโอกาสตามความเหมาะสม

CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างนิสัยรักการอ่านของเด็กประถมศึกษา

ในเด็กระดับประถมศึกษานั้นการมีนิสัยรักการอ่านเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะผลักดันทำให้การอ่านประสบความสำเร็จ หากมีนิสัยรักการอ่าน ก็จะอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ ไม่ต้องรอให้ความจำเป็นมาบังคับ ซึ่งนิสัยรักการอ่านจะต้องใช้เวลาปลูกฝังและฝึกหัด ถ้าหัดตั้งแต่อายุน้อย จะได้ผลดีกว่าหัดตอนอายุมาก และยังคงได้รับการส่งเสริมให้อ่านอย่างสม่ำเสมอ (แม้มาส ชวลิต, 2526) การปลูกฝังการสร้างนิสัยรักการอ่านเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเด็กต้องใช้เวลาส่วนใหญ่นอกบ้านเพื่อการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งหากเด็กได้รับการสอนอ่านอย่างมีระบบจะทำให้อ่านหนังสือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน เห็นคุณค่าและรู้สึกซาบซึ้งในวรรณกรรมที่อ่าน เด็กจะชอบอ่านหนังสือจนติดเป็นนิสัยรักการอ่านยังทำให้มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในวิชาต่างๆ สูงขึ้น (มณีรัตน์ สุโกชิตร์รัตน์, 2537) ซึ่งบันลือ พลฤกษ์วัน (2533) ได้เสนอแนะวิธีการที่จะส่งเสริมการอ่านของเด็กสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมในการอ่าน เช่น การมีหนังสือดีๆหลากหลายแบบ ที่จะให้เด็กอ่าน เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดที่สำหรับอ่าน ครูและเด็ก ควรจัดแสดงหนังสือต่างๆ ที่จะให้เด็กได้ทราบ สนใจ ติดตามว่ามีหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ
2. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการรับรู้โดยตรง ได้แก่การอ่านให้เด็กฟัง หรืออ่านบางส่วนแล้วให้เด็กมีส่วนร่วมในการแสดงออกด้วย
3. การใช้ไอศตทศนุปรกรณห่วยการอ่าน
4. การประสานงานกับผู้ปกครองทางบ้าน เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่ง โดยถือโอกาสเชิญผู้ปกครองทางบ้านมาร่วมงานของโรงเรียน เป็นวิทยากรในบางเรื่อง
5. การส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน โดยอาจให้เด็กรายงานเกี่ยวกับการอ่าน พูดคุยถึงหนังสือที่เขาชอบอ่าน จากการอ่านไปสู่การเขียน งานศิลปะ การแสดงละครสมมติ การเล่นเกม เพราะจากกิจกรรมเหล่านี้ จะช่วยให้เด็กเข้าใจเรื่องราวที่อ่านและสนใจที่จะอ่านหนังสือมากขึ้น เพื่อนำมาถ่ายทอดเป็นกิจกรรมต่างเหล่านี้ได้

โดยการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในนักเรียนประถมศึกษาทำได้หลากหลายวิธีซึ่งฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจนะ (2525) ได้กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน โดยการทำกิจกรรมที่让孩子มีส่วนร่วมพร้อมๆกับการอ่านหนังสือ (active experience) ซึ่งสามารถเลือกอ่านหนังสือได้อย่างเสรี ไม่จำกัดประเภท ให้อ่านหนังสืออ่านเล่น โดยให้เกิดความเพลิดเพลินโดยไม่คำนึงถึงเนื้อเรื่อง แต่ทั้งนี้อย่าปล่อยให้เด็กอ่านเฉยๆ ผู้ใหญ่ต้องติดตาม ชี้แจงในสิ่งที่ถูกผิดในการอ่านของเด็กด้วยเสมอ โดยสอดคล้องกับแครอล และคาร์ล (Carol and Carl., 1993 อ้างถึงในธวัชชัย มีประเสริฐ, 2552) ที่กล่าวถึงสิ่งสำคัญในการวางรากฐานการอ่านให้กับเด็ก โดยผ่านต้นแบบที่ดีคือครูควรอ่านหนังสือที่ดีให้เด็กฟังทุกวัน และควรมีหนังสือที่ดีที่น่าสนใจ และเหมาะสมกับความสามารถในการอ่านของเด็กไว้ในชั้นเรียนด้วย โดยโรงเรียนควรจัดให้มีมุมหนังสือในห้องเรียน การสร้างบรรยากาศในห้องสมุดให้เป็นที่น่าสนใจ จัดกิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน กิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วม เช่น เล่านิทานการแสดงบทบาท ซึ่งเด็กจะต้องอ่านนิทานให้เข้าใจเรื่องและบทตัวละครควรมีหนังสือเสริมประสบการณ์ที่จะให้ความรู้เพิ่มเติม ช่วยเหลือให้เด็กสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้และพัฒนาการอ่านของตนได้วิธีสร้างความสนใจในการอ่านให้นักเรียน(แมนมาส ขวลิขิต, 2526) ทั้งนี้ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2536) ได้กล่าวว่าครูผู้สอนมีส่วนผลักดันให้เด็กอ่านหนังสืออย่างมาก ครูผู้สอนจึงสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดได้ และกำหนดให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าเรื่องต่างๆ จนเกิดความเคยชินกับการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สอดคล้องกับอัจฉรา ประดิษฐ์ (2550) ก็ได้กล่าวถึง ครูภาษาไทยผู้เป็นหลักสำคัญมีบทบาทชัดเจนในการส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนในโรงเรียนประถม เช่นกันกับ (อุไรวรรณ ภัททิยณิ อ้างถึงในอัจฉรา ประดิษฐ์, 2550) ที่เห็นความสำคัญของการส่งเสริม

การอ่านว่าควร จัดทำอย่างต่อเนื่อง ไม่ขาดตอน แม้แต่ตอนปิดเทอม ครูก็ควรกระตุ้นให้เด็กอ่านหนังสือ ด้วยกรมอบหมายงานที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

อัจฉรา ประดิษฐ์ (2550) ได้กล่าวว่าผู้ปกครองคือส่วนสำคัญในการเสริมสร้างนิสัยการรักการอ่านแก่เด็ก โดยการส่งเสริมเรื่องการอ่านรวมทั้งสนับสนุนการทำกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมการอ่านร่วมกับโรงเรียนสอดคล้องกับก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2521) ได้กล่าวว่า “ผู้ปกครองนั้นเป็นบุคคลซึ่งจะได้รับผลการเล่าเรียนของเด็กในโรงเรียน ถึงแม้ไม่มีความรับผิดชอบในกิจการของโรงเรียนก็ตาม แต่ผลการศึกษานักเรียนในโรงเรียนมักจะตกไปอยู่กับผู้ปกครอง เพราะฉะนั้นผู้ปกครองจึงควรเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียนในขั้นสุดท้าย” ทั้งนี้พัชรี วรจรัสรังสี และช่อนกลิน วิรัตน์โยสินทร์ (2538) ได้กล่าวถึง สภาพแวดล้อมทางบ้านควรจัดให้มีบรรยากาศที่อบอุ่น ตลอดจนจัดหาอุปกรณ์การเรียนให้อย่างครบครัน เอื้อต่อการส่งเสริมการอ่าน เมื่อเด็กอยู่ที่บ้านก็ทำได้โดยการจัด มีความเข้าใจดีต่อกัน ไม่สร้างความวิตกกังวลให้เกิดขึ้นกับเด็ก เป็นที่ปรึกษาเมื่อเด็กมีปัญหา ให้เวลาเด็กอย่างเพียงพอในการทำการบ้านและทบทวนความรู้ ทั้งนี้ผู้ปกครองควรให้ความสำคัญต่อการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก อันจะเป็นแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมทั้งการเรียนและการสร้างบรรยากาศในการส่งเสริมการอ่านที่ดี แม้นมาส ขวลิต (2526) กล่าวถึงวิธีสร้างความสนใจในการอ่านให้เด็ก ผู้ปกครองควรอ่านหนังสือต่างๆ เกี่ยวกับความเจริญเติบโต ลักษณะนิสัย การเลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้เลี้ยงดูลูกให้เจริญเติบโตในทางที่เหมาะสม การช่วยเด็กในการเริ่มหัดอ่าน ช่วยให้เด็กไม่รู้สึกลัวว่าการเรียนเป็นสิ่งไม่ยาก อ่านหนังสือภาพ หนังสือนิทานให้ลูกฟัง เด็กจะได้รู้สึกว่าการเรียนคือที่มาของความเพลิดเพลิน และหัดอ่านเองจะได้อ่านเหมือนที่พ่อแม่อ่าน หรืออ่านได้มากกว่า เมื่อเด็กสนใจสิ่งใด หัดให้ถามคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวกับสิ่งนั้น แล้วให้หาคำตอบในหนังสือ แล้วเปรียบเทียบกับของจริง ควรช่วยเหลือให้เด็กรู้จักแหล่งหนังสือ เช่น ห้องสมุด งานนิทรรศการหนังสือต่างๆ

ทั้งนี้การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนจะไม่สามารถประสบผลสำเร็จได้หากขาดการร่วมมือจากผู้ปกครอง สอดคล้องกับกิริติ กุลบุตร (2553) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองว่า หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามาให้การช่วยเหลือหรือร่วมกิจกรรมในโรงเรียน หรือให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมของลูก ทำให้ลูกมีความมั่นใจรวมถึงการที่ผู้ปกครองได้เรียนรู้วิธีการต่างๆ จากครู แล้วนำไปพัฒนาความรู้ความสามารถของลูกต่อที่บ้านโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) การโน้มน้าวให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของลูกกับทางโรงเรียน โรงเรียนควรเป็นฝ่ายเริ่มต้นเข้าหาและให้โอกาสพ่อแม่ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น และให้มีโอกาสร่วมกิจกรรมการสอนของครูด้วย ทั้งนี้ครูควรรู้จักนักเรียนของตนเป็นรายบุคคลเพื่อว่าจะได้ทำงานร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครองได้ดี ทั้งนี้สุมาลี คุ่มชัยสกุล (2534) สรุปบทบาทของครูที่มีต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองได้ดังนี้

1. เป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

2. เป็นผู้ออกแบบและวางแผนงาน
3. เป็นผู้ประสานงานและเป็นผู้ดำเนินรายการ
4. เป็นผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์มีส่วนร่วม และสนับสนุนในการทำงานร่วมกัน

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในเด็กประถมศึกษาชั้นนั้บทบาทของโรงเรียนมีความสำคัญอย่างมากต่อการสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กประถมศึกษา โดยโรงเรียนจะไม่สามารถประสบผลสำเร็จได้หากขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง

3. แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ หมายถึง วิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้ห้องค์การประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพนั้น ๆ และมีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจนโดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอน ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ที่ได้บันทึกเป็นเอกสารและเผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยอนันต์ นามทองตัน (2556) ได้กล่าวว่าแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) คือ การปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นภารกิจขององค์กรที่น่าพ้องค์กรใดๆ ประสบผลสำเร็จและเกิดความ เป็นเลิศในเชิง ประจักษ์ มี กระบวนการ และ ร่องรอย การ ปฏิบัติจริง ที่ ค้นหา ได้ เป็นวิธีการทำงานใหม่ๆ ที่สถานศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่ การบรรลุผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวังของชุมชนผู้ปกครองและเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมี ประสิทธิภาพ ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ก้าวสู่ความเป็นเลิศได้ สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2550) กล่าวว่าแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เป็นวิธีการทำงานที่ดีที่สุดในแต่ละเรื่อง ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกหน่วยงาน จากหลายช่องทาง ทั้งตัวผู้นำ ผู้ร่วมงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือ ภาวะปัญหา และการริเริ่ม สร้างสรรค์ พัฒนาที่มีขั้นตอน เมื่อมีวิธีการทำงานที่ดีต้องผ่านการเล่า เรื่องที่เป็นการทำงานของตนเองมา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนข้ามสายงาน ข้ามหน่วยงานโดยเกิดขึ้นในระดับบุคคลระดับ กลุ่มคนและระดับหน่วยงานย่อย Best Practice ที่ได้ ควรมีการบันทึก เขียนรายงานเพื่อการศึกษาพัฒนา และเผยแพร่ได้ ซึ่งจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) คือแนวทางการปฏิบัติที่ ทำให้ห้องค์กรดำเนินการไปสู่ผลสำเร็จ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธวัชชัย มีประเสริฐ (2552) ได้ทำการศึกษาพบว่านักเรียนโรงเรียนอนุบาลสิงห์บุรีเป็นผู้มี นิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นและปฏิบัติเป็นนิสัย เนื่องจากมีแรงจูงใจและเจตคติที่ดีจากการโครงการ ส่งเสริมการอ่าน การหาแหล่งเรียนรู้หรือ ห้องสมุด ที่ง่าย และ การได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง

โดยการจัดหาหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่นักเรียนชอบ โดยโรงเรียนอนุบาลสิงห์บุรีมีความต้องการอ่านหนังสือในกลุ่มบันเทิงประเภทการ์ตูนมากเป็นอันดับหนึ่ง

สมาลี คุ่มชัยสกุล (2534) ได้ทำการศึกษาบทบาทของครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็กปฐมวัย ในเขตเมืองเชียงใหม่ พบว่า กิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ภายในห้องเรียน ในเนื้อหาของหลักสูตรนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์และกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้ปกครองและครู

จิราพร ต้วงค์ (2546) ได้ศึกษาบทบาท ผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับความสนใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง ความสนใจในการอ่านของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับความสนใจในการอ่านของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางตรงระดับน้อย

สมเกียรติ แซ่เต็ง (2551) ได้ศึกษาผลของการใช้การวิจัยก่อรูปในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า วิธีการพัฒนานิสัยรักการอ่านแบ่งตามลักษณะของปัจจัยที่สามารถส่งผลถึงนิสัยรักการอ่านได้ 2 วิธีคือ 1) วิธีพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยอาศัยปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้อ่าน และ 2) วิธีพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยอาศัยปัจจัยที่เกิดขึ้นภายนอกตัวผู้อ่าน

มาริน เปรมปรี (2552) ได้ศึกษาพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น : กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือ คือ ระดับชั้นปีการศึกษา คะแนนเฉลี่ยสะสม ระดับคะแนนวิชาภาษาไทย การเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การศึกษาของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว สภาพแวดล้อมในครอบครัวที่เอื้อต่อการส่งเสริมการอ่าน ทักษะคิดเกี่ยวกับการอ่านหนังสือและเขตการศึกษา

พาณี พิทักษ์ (2532) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัย ในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านในฐานะการเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เป็นผู้ดูแลและติดตามละเป็นผู้อบรมและฝึกฝนอยู่ในระดับปานกลาง โดยบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

ฉาริญญา ชัยหั่น (2552) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาของผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของเด็กอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าสภาพของผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของเด็กอนุบาลส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับบางครั้ง โดยพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ ได้แก่ 1) ด้านการเป็นแบบอย่าง คือ การอ่านใบเสร็จจากร้านค้า การซื้อของในแต่ละครั้ง การอ่านส่วนผสม วันที่ผลิต วันหมดอายุของอาหารก่อนซื้อ และการอ่าน

จดหมายและสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่ได้รับตามลำดับ 2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม คือ การดูแลรักษาสื่ออุปกรณ์ในการอ่านให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ การให้บุตรหลานมีโอกาสในการซื้อหนังสือที่ตนสนใจ และการจัดหนังสือให้เป็นระเบียบเรียบร้อยต่อการหยิบอ่านตามลำดับ และ 3) ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ คือ การให้รางวัล ให้คำชมเชย เมื่อบุตรหลานแสดงความสนใจ และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน การให้บุตรหลานเล่าเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นที่โรงเรียน และการให้บุตรหลานวาดภาพระบายสีจากหนังสือที่อ่านหรือจากจินตนาการตามลำดับ ปัญหาที่พบ ด้านการเป็นแบบอย่าง คือ การไม่มีเวลา ด้านการจัดสภาพแวดล้อม คือ การขาดแคลนงบประมาณในการซื้ออุปกรณ์ทางการอ่าน และด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ คือ การเน้นกิจกรรมการดูโทรทัศน์มากกว่าการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน

จารุณี การี (2554) ได้ศึกษาความต้องการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของเด็กที่เป็นสมาชิกอุทยานการเรียนรู้ยะลา พบว่า เด็กมีความต้องการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทุกลักษณะในระดับมาก และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมที่ใช้ทักษะการฟังและดู เนื้อหาของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เด็กมีความต้องการในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ศิลปะ สื่อที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เด็กมีความต้องการในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาพยนตร์ สถานที่ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เด็กมีความต้องการในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อุทยานการเรียนรู้ยะลา วันและช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เด็กมีความต้องการในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วันอาทิตย์ ช่วงเวลาบ่าย (13.00-16.00) การเผยแพร่ข่าวสารการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เด็กมีความต้องการในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แจกใบปลิว และแผ่นพับที่อุทยานการเรียนรู้ยะลา สำหรับปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน พบว่า เด็กที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านประสบปัญหาทั้งหมดในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เนื้อหาของกิจกรรมไม่หลากหลาย

เกศรินทร์ ชุ่มจิตต์ (2551) ได้ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ 3 ด้านพบว่า 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามโครงการรักการอ่านโดยภาพรวม อ่านหนังสือนิทานให้เด็กฟังด้วยตนเอง และแสดงความสนใจในนิทานที่เด็กรับกลับบ้าน 2. การเป็นตัวอย่างในการอ่านโดยภาพรวม คือ การปฏิบัติเป็นแบบอย่างในการอ่าน และแนะนำการอ่านให้กับเด็ก 3. ด้านการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมโดยภาพรวม พบว่าร่วมทำกิจกรรมการอ่านกับลูกที่ห้องนอน สอนให้เด็กจัดหนังสือให้เป็นระเบียบหลังการอ่านและรู้จักการดูแลรักษาหนังสือหลังการอ่าน

ภัทรภา เพชรแก้ว (2548) ได้ศึกษา กระบวนการสื่อสารในโครงการ "โรงเรียนรักการอ่าน" ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ประชากร 3 กลุ่ม ได้แก่ ครู นักเรียนผู้ช่วยครู และนักเรียนทั่วไปในโรงเรียนรักการอ่าน

6 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 42 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการสื่อสารในการดำเนินงานโรงเรียนรักการอ่านประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ (1) ชั้นวางแผนงาน (2) ชั้นเปิดตัวจัดกิจกรรม (3) ชั้นประเมินผล และ (4) ชั้นทบทวนเพื่อพัฒนาแผนงาน โดยครูผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานเป็นผู้ทำการสื่อสารในทุกขั้นตอน ส่วนนักเรียนผู้ช่วยครูได้ทำการสื่อสารในชั้นเปิดตัวจัดกิจกรรมเพียงขั้นตอนเดียว 2. สื่อที่ครูใช้เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านมี 2 ประเภท ได้แก่ สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจด้านการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในแต่ละโรงเรียนได้จัดขึ้นไม่ต่ำกว่า 13 กิจกรรม 3. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนรักการอ่านคือ (1) การให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานจากบุคลากรภายในโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการ ครู และนักเรียนทุกคน (2) การให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานจากบุคคลภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ และผู้ปกครอง

ยุวรี ผลพันธิน (2551) ได้ศึกษาการวิเคราะห์สภาพและแนวทางในการส่งเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best practice) การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพการส่งเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน อาชีวศึกษาของสถานศึกษา และนำเสนอแนวทางที่ดีในการส่งเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน อาชีวศึกษา กรณีศึกษาคือ โรงเรียนอาชีวศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดีด้านการส่งเสริมความรับผิดชอบ ของนักเรียน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เอกสาร การสนทนา กลุ่ม และการสำรวจ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและค่าสถิติร้อยละ ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ 1. สถานศึกษาได้มีการส่งเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนด้วยการบริหารจัดการ การศึกษา และการจัดสภาพแวดล้อม โดยสถานศึกษาได้มุ่งเน้นการฝึกฝนให้นักเรียนมีระเบียบวินัย เป็นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่ความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียน การสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการสร้างแรงจูงใจของครูและบุคลากรให้เป็นต้นแบบที่ดีของ นักเรียน การจัดการศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริม ความรับผิดชอบของนักเรียน มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลายและต่อเนื่อง การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเน้นการสร้างบรรยากาศให้มีความสะอาด ร่มรื่น และความปลอดภัย 2. แนวทางที่ดีในการส่งเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนพบว่าสถานศึกษามีการบริหารและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารและครูอาจารย์เป็นต้นแบบที่ดีของผู้ที่มีวินัยและ มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน บุคลากรในสถานศึกษาให้ความร่วมมือกับกิจกรรมต่างๆ มีการส่งเสริมให้บุคลากรภายในสถานศึกษาได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง มีการจัดการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมและโครงการเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

สุปราณี ประคำผอง (2547) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านโดยผู้ปกครองและใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริม

เด็กปฐมวัยให้มินิสัญญการอ่าน พบว่าผู้ปกครองที่ใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิสัญญการอ่านมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มินิสัญญการอ่าน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ถาวร บุษผาวงษ์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อนิสัญญการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดสระบุรี พบว่า 1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านความเชื่อในความสามารถของตนเองด้านการส่งเสริมการอ่านที่บ้านของผู้ปกครอง ด้านการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของผู้ปกครองด้านการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันของผู้ปกครอง ด้านการส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรด้านนิสัญญการอ่านของนักเรียนในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งส่งผลร่วมกันคิดเป็นร้อยละ 63.2. ค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณระหว่างเพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ความเชื่อในความสามารถของตนเอง การส่งเสริมการอ่านที่บ้านของผู้ปกครอง ด้านการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของผู้ปกครอง ด้านการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันของผู้ปกครอง การส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดของโรงเรียนกับนิสัญญการอ่านมีค่าความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งส่งผลร่วมกันคิดเป็นร้อยละ 63.3. ค่าน้ำหนักความสัมพันธ์ของปัจจัย 4 ด้านส่งผลต่อนิสัญญการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และส่งผลมากที่สุด คือ การส่งเสริมการอ่านที่บ้านของผู้ปกครอง การส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุด ของโรงเรียน การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของผู้ปกครอง และการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันของผู้ปกครองตามลำดับ

จิตรลดา ไมตรีจิตต์ (2549) ได้ศึกษานิสัญญการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพฯ มหานคร พบว่า 1. นิสัญญการอ่านของนักเรียนและชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งจากผลการรายงานตนเองของนักเรียน และผลจากการประเมินครู โดยนักเรียนหญิงมีนิสัญญการอ่านอยู่ในระดับสูงกว่านักเรียนชาย 2. นิสัญญการอ่านของนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน และที่มีผู้ปกครองระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับนิสัญญการอ่านไม่แตกต่างกัน โดยมีนิสัญญการอ่านในระดับปานกลางถึงสูง

ทักษพร คงคาลัย (2549) ได้ศึกษาบทบาทผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านผ่านบทบาทครูและคุณภาพกิจกรรม โดยได้กำหนดโมเดลให้บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อบทบาทครูในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยส่งผ่านบทบาทครู และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โดยส่งผ่านบทบาทครูและคุณภาพการจัดกิจกรรม

สุพจน์ พันธนิยะ (2535) ได้ศึกษาการส่งเสริมการอ่านโดยการใช้ตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการอ่านในนักเรียนชั้นประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนบ้านกำแพงเพชร อำเภอรัตนภูมิ จังหวัด

สงขลา ที่ได้คะแนนจากการวัดระดับมุ่งอนาคต คิดคะแนนเฉลี่ยรวมของกลุ่ม คะแนนสูงกว่า มีระดับมุ่งอนาคตสูง คะแนนต่ำกว่าแสดงว่า มีระดับมุ่งอนาคตต่ำ สุ่มเข้ากลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่มุ่งอนาคตระดับสูง ชาย 3 คน หญิง 5 คน มุ่งอนาคตต่ำ ชาย 5 คน หญิง 3 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง การวิจัย ประกอบด้วยมาตรวัดลักษณะมุ่งอนาคต มาตรวัดพฤติกรรมการรักการอ่าน แบบสอบถามภูมิหลังและตัวแบบ กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับตัวแบบการ์ตูน ชีวิตประวัติ กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับตัวแบบบทความ ชีวิตประวัติ กลุ่มควบคุมได้รับชีวิตประวัติบรรยาย ทำการทดลองวันละ 1 กลุ่ม สลับกันไป กลุ่มละ 6 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที หลังสิ้นสุดการทดลองทำการวัดพฤติกรรมการรักการอ่านและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง แบบสามทาง และใช้วิธีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของนิวแมนคูลส์ เมื่อพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรลักษณะส่วนบุคคล คือ มุ่งลักษณะอนาคตที่แตกต่างกัน ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการรักการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่มีระดับมุ่งอนาคตสูง มีพฤติกรรมการรักการอ่านสูงกว่านักเรียนตัวแปรแบบการ์ตูนชีวิตประวัติ ตัวแปรแบบชีวิตประวัติบรรยาย ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการรักการอ่านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวได้ว่า วิธีการทั้งสามวิธี ทำให้พฤติกรรมการรักการอ่านของนักเรียนไม่แตกต่างกัน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตกับตัวแบบ 3 ลักษณะ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและตัวแบบ 3 ลักษณะส่งผลต่อพฤติกรรมการรักการอ่านโดยอิสระต่อกัน

สมหมาย อ่องขุ่ม (2534) ได้รับความสนใจในการอ่านและวิจารณ์งานในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง ที่ 1 จำนวน 20 คน กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 20 คน โดย กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับกิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือพิมพ์ และ สนทนาเรื่องจากหนังสือพิมพ์สัปดาห์ละ 1 ครั้งเป็นเวลา 8 สัปดาห์ กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยการทนายปัญหา จากแบบสอบถามความสนใจในการอ่านเนื้อหาของข่าว และคอลัมน์ ในหนังสือพิมพ์รายวัน และแบบทดสอบความสามารถในการอ่าน อย่างมีวิจารณ์งาน พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านโดยวิธีการเล่าเรื่องจากหนังสือพิมพ์ และสนทนาเรื่อง จากหนังสือพิมพ์มีความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์สูงกว่าก่อนการ ได้รับกิจกรรม ส่งเสริมการอ่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านโดยวิธี การทนายปัญหาจากหนังสือพิมพ์และประกวดการสรุปข่าวในรอบสัปดาห์ มีความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์สูงกว่าก่อนการได้รับกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยวิธีการเล่าเรื่องจากหนังสือพิมพ์ มีความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์ รายวันไม่แตกต่างจากกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับ

กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยการทายปัญหาจากหนังสือพิมพ์และประกวดการสรุปข่าวในรอบสัปดาห์ นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 มีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูง ก่อนการได้รับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 มีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่า กลุ่มทดลองที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นัตดา นำศรีเจริญสุข (2535) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบความเป็นนักอ่านที่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา องค์ประกอบความเป็นนักอ่านที่ดีของนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูงและต่ำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 จำนวน 924 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างเข้าใจ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามวัดคุณลักษณะความเป็นนักอ่านที่ดี เก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำผลมาวิเคราะห์ โดยสะกดองค์ประกอบด้วยวิธีเทคนิค เกนสำคัญและหมุนแกนแบบอโรทอนอล แบบแวนแมกซ์ ได้องค์ประกอบที่ชัดเจน 5 องค์ประกอบ มีความแปรปรวนสะสม เท่ากับ 57.6 คือ 1) การเก็บรวบรวมสาระสำคัญจากการอ่าน 2) มีเจตคติที่ดีในการอ่าน 3) มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหา ความรู้จากการอ่าน 4) มีลักษณะท่าทางที่ถูกต้องในการอ่าน 5) มีวิจารณญาณในการอ่าน มีจำนวนตัวแปร ทั้งสิ้น 25 ตัวแปร และพบว่านักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูงมีค่าเฉลี่ยในองค์ประกอบ ด้านการเก็บรวบรวมสาระสำคัญจากการอ่าน ด้านมีเจตคติที่ดีในการอ่าน ด้านมีความกระตือรือร้นที่จะหาความรู้จากการอ่าน และด้านวิจารณญาณ ในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ ส่วนในค่าเฉลี่ย ในองค์ประกอบ 4 ด้านมีลักษณะท่าทางที่ถูกต้องในการอ่านนั้น นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูงมีไม่แตกต่างกันกับนักเรียน ที่มีสามารถในการอ่านต่ำ

รัตนกร สายแก้ว (2534) ได้ศึกษาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยมีหนังสืออ่านเพิ่มเติมเสริมบทเรียน และเข้าร่วมกิจกรรม เล่าเรื่องหนังสือ ก่อนและหลังการทดลอง ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ที่เรียนโดยหนังสืออ่านเพิ่มเติมเสริมบทเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมทายปัญหา ก่อนและหลังการทดลอง ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่เรียนโดยมี หนังสืออ่านเพิ่มเติมเสริมบทเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมเล่าเรื่องหนังสือ กับนักเรียนที่เรียนโดยมีหนังสืออ่านเพิ่มเติมเสริมบทเรียน และเข้าร่วม กิจกรรมทายปัญหา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 28 คนกำหนดเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 เข้าร่วมกิจกรรมเล่าหนังสือ และกลุ่มทดลองที่ 2 เข้าร่วมกิจกรรมทายปัญหา แต่ละกลุ่มประกอบด้วย ผู้ที่มีความเข้าใจในการอ่านแตกต่างกัน 3 ระดับ คือ ผู้ที่มีความเข้าใจ ในการอ่านสูง 3 คน ปานกลาง 8 คน และต่ำ 3 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จำนวน 30 ข้อ แผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์

ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5-6 จำนวน 8 ชื่อเรื่องปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยมีหนังสือ อ่านเพิ่มเติมบทเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมเล่าเรื่องหนังสือ มีความเข้าใจ ในการอ่านสูงกว่าก่อนการทดลอง นักเรียนที่เรียนโดยมีหนังสืออ่านเพิ่มเติม เสริมบทเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมทนายปัญหามีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่า ก่อนการทดลอง นักเรียนที่เรียนโดยมีหนังสืออ่านเพิ่มเติมเสริมบทเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมทนายปัญหามีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียน ที่เรียนโดยมีหนังสืออ่านเพิ่มเติม เสริมบทเรียน และ เข้าร่วม กิจกรรม เล่า เรื่อง หนังสือ

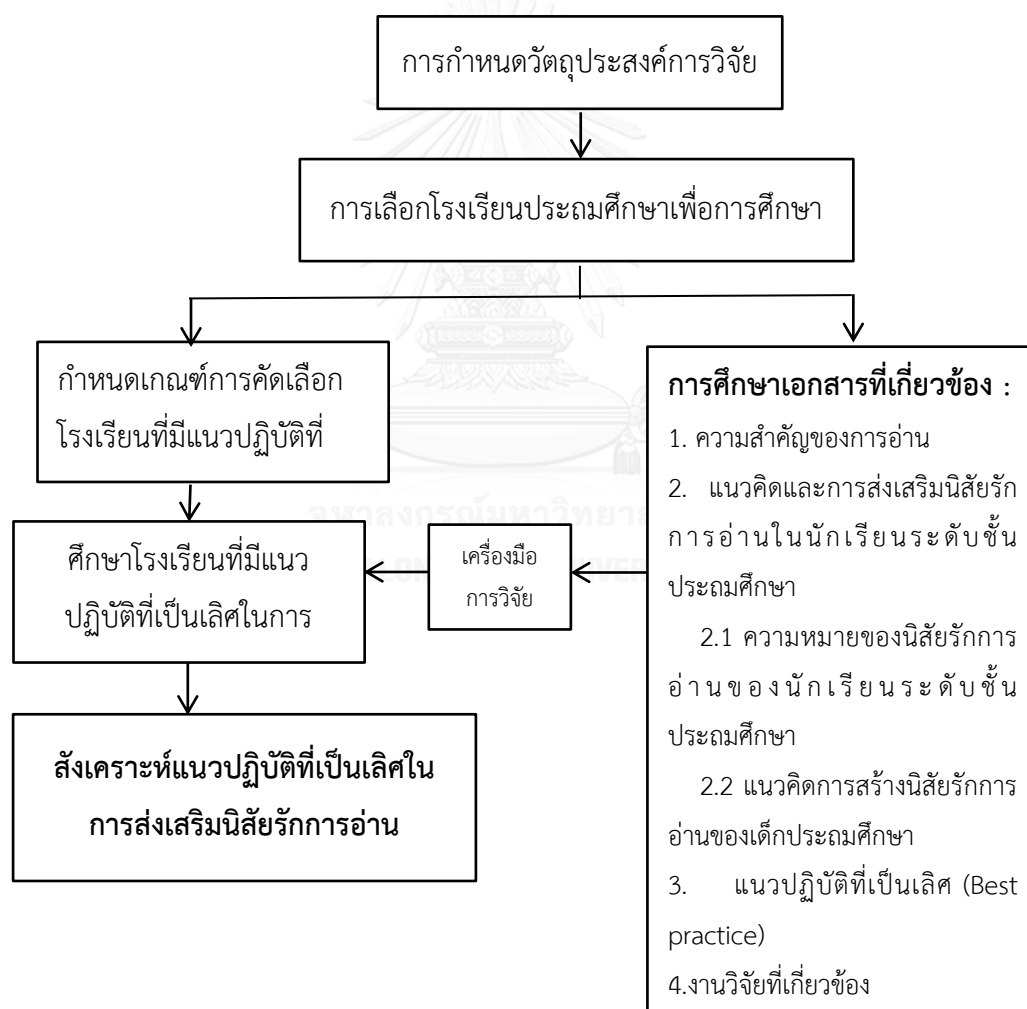

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนประถมศึกษา ในโรงเรียนที่มีการส่งเสริมการอ่านในระดับดีเยี่ยม เพื่อกำหนดขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้เข้าร่วมการวิจัย (พลวิจัย)

ผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้เข้าร่วมการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู หรือครูบรรณารักษ์ นักเรียน และผู้ปกครอง

การกำหนดและคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้วิจัยคัดเลือกโรงเรียนที่มีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในระดับดีเยี่ยมเป็นกรณีศึกษาโดยการเลือกแบบเจาะจงโดยการดำเนินการดังนี้

1. สํารวจโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครที่ได้รางวัลโรงเรียนที่มีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในระดับดีเยี่ยมจากกิจกรรมโครงการส่งเสริมการอ่านของกรุงเทพมหานคร โครงการซีฟู้ดออลส์ โครงการนานมีบุ๊คส์ โครงการReading Thailand ระหว่างปีพ.ศ. 2544-2556

2. คัดเลือกโรงเรียนที่ได้รับรางวัลส่งเสริมการอ่านในกรุงเทพมหานคร เป็นผู้เข้าร่วมวิจัย ได้จำนวน 6 โรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ โรงเรียนแยมสะอาด โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย โรงเรียนวัดคณิกาผล โรงเรียนวัดฉัตรแก้วจวงกลณี และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

โรงเรียนที่ได้รับรางวัลส่งเสริมการอ่าน

ชื่อโรงเรียน	รางวัล
โรงเรียนวัฒนา วิทยาลัย (สช)	พ.ศ.2544 โรงเรียนส่งเสริมการอ่านยอดเยี่ยม และ บรรณารักษ์ดีเด่น จากโครงการหนังสือเล่มโปรด- เนสท์เล่คอนเฟคชันเนอร์รี่
	พ.ศ. 2545 ชนะเลิศอันดับที่ 2จากการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ
	พ.ศ. 2546 รางวัลดีเด่น จากโครงการ “ รักการอ่าน สานสู่ฝัน ”
	พ.ศ. 2549 ครูผู้มีผลงานดีเด่น ในงานเวทีวิชาการ
	พ.ศ. 2549 ได้รับรางวัลบันทึกการอ่านยอดเยี่ยม จากโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เฉลิมพระเกียรติ
	พ.ศ. 2550 โรงเรียนรักการอ่านยอดเยี่ยมและ ผู้บริหารรักการอ่านยอดเยี่ยม
	พ.ศ. 2556 เกียรติบัตรจากโครงการมุมส่งเสริมการอ่านหนังสือ วิทยาศาสตร์เพื่อความคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์
	พ.ศ.2546 โล่รางวัลพระราชทาน รางวัลยอดเยี่ยม การจัดกิจกรรมของสถานศึกษาจากโครงการ รักการอ่านสานสู่ฝัน
	พ.ศ.2547

ชื่อโรงเรียน	รางวัล
โรงเรียนแย้มสอาด (สช)	<p>-เกียรติบัตรพระราชทานรางวัลยอดเยี่ยมสาขากิจกรรมส่งเสริมยอดนักอ่านสู่การเรียนรู้ด้านส่งเสริมหนังสือสารภาษาไทย</p> <p>- เกียรติบัตรพระราชทานรางวัลดีเด่นสาขากิจกรรมส่งเสริมยอดนักอ่านสู่การเรียนรู้ด้านส่งเสริมหนังสือสารภาษาอังกฤษ</p>
	<p>พ.ศ. 2548 เกียรติบัตรยอดนักอ่านดีเด่นจากโครงการ เล่มโปรดบุ๊คคลับ</p> <p>พ.ศ.2549</p> <p>- กิจกรรมการอ่านออกเสียง บทความเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว</p> <p>- เกียรติบัตรรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 การอ่านออกเสียงพระราชประวัติของพระเจ้าอยู่หัว สหวิทยาเขต รัชโยธิน กิจกรรมการอ่านออกเสียงบทความเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว</p> <p>- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 อ่านออกเสียงพระราชประวัติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว</p>
	<p>พ.ศ. 2551</p> <p>- การแข่งขันการอ่านออกเสียง English Language การแข่งขันตอบปัญหาวิชาการ ณ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการรัชดา</p> <p>- เกียรติบัตรชนะเลิศการแข่งขันการอ่านออกเสียง English Language</p> <p>- เกียรติบัตรรองชนะเลิศอันดับ 1การแข่งขันการอ่านออกเสียง English Language</p> <p>- เกียรติบัตรรองชนะเลิศอันดับ 1 การแข่งขันตอบปัญหาวิชาการ</p> <p>- การแข่งขันภาษาอังกฤษเพชรยอดมงกุฎครั้งที่ 3 โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2551 ได้รับเกียรติบัตรรางวัลชมเชย 1 คนและเกียรติบัตรได้คะแนนผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 5 คน</p>
โรงเรียนพุ่มพวง (สพฐ.)	<p>พ.ศ. 2552</p> <p>- รางวัลชนะเลิศระดับประถมศึกษา ห้องสมุดมีชีวิตที่ยั่งยืนและมุมหนังสือ ในสถานศึกษายอดเยี่ยม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต1</p> <p>- ชนะเลิศ สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านดีเด่น</p>

ชื่อโรงเรียน	รางวัล
	ระดับประเทศ โรงเรียนประถมศึกษา เขตตรวจราชการ กรุงเทพมหานคร
	พ.ศ. 2552 ได้รับรางวัลโรงเรียนรักการอ่านยอดเยี่ยม จากโครงการซีพี ออลล์
	พ.ศ. 2556 ได้รับรางวัลโรงเรียนผ่านมาตรฐานการประกวดมุ่งส่งเสริม การอ่านหนังสือวิทยาศาสตร์เพื่อความคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์ ใน โครงการกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหนังสือโลก
โรงเรียนวัดคณิกาผล (กทม.)	พ.ศ. 2555 รางวัลห้องสมุดดีเด่น จากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ. 2556 รับรางวัลห้องสมุดดีเด่น ประเภทห้องสมุดโรงเรียนขนาดใหญ่ระดับกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 อาจารย์บุษกร เลิศวิระศิริกุล ได้รับการประกาศยกย่องจาก สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้เป็น บุคคลดีเด่นในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์
	พ.ศ. 2556 โรงเรียนรักการอ่านจากโครงการซีพีออลล์
โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ฝ่าย ประถม (สกอ.)	พ.ศ. 2555 รางวัลห้องสมุดดีเด่น จากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ. 2556 รับรางวัลห้องสมุดดีเด่น ประเภทห้องสมุดโรงเรียนขนาดใหญ่ระดับกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 อาจารย์บุษกร เลิศวิระศิริกุล ได้รับการประกาศยกย่องจาก สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้เป็น บุคคลดีเด่นในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์
โรงเรียนวัดฉัตรแก้ว จงกลณี (กทม.)	พ.ศ. 2556 โรงเรียนรักการอ่านจากโครงการซีพีออลล์

ตารางที่ 1 ตัวอย่างตารางโรงเรียนที่ได้รับรางวัลส่งเสริมการอ่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ตัวเองเป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยมีอุปกรณ์คือ สมุดบันทึกภาคสนาม เทปบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูป และอาศัยเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลบางอย่าง ได้แก่ คำถามในการสัมภาษณ์ คำถามในการสนทนา

1. แบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากบุคคลหลายกลุ่มและต่างสถานภาพกัน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย

1) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เป็นการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและมีโครงสร้างที่มุ่งสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินโครงการด้านการส่งเสริมการอ่าน ด้านการบริหารจัดการการส่งเสริมการอ่าน ด้านงบประมาณการส่งเสริมการอ่าน ด้านการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการอ่าน ด้านพัฒนาแหล่งการเรียนรู้การส่งเสริมการอ่าน ด้านการพัฒนาบุคลากรและด้านการประเมินผลการส่งเสริมการอ่าน รวมถึงปัจจัยส่งเสริม ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จโดยพิจารณาด้าน ครู นักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง

ตัวอย่างแนวทางการสัมภาษณ์ ดังนี้

- แนวคิด ทักษะ และเทคนิคการบริหารจัดการการส่งเสริมนิสัยการอ่านของโรงเรียน
- การพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมการอ่านระดับเยี่ยม

ตัวอย่างแนวคำถาม ดังนี้

- ท่านสร้างแนวคิด แรงบันดาลใจต่อการผลักดันให้เกิดเป็นโรงเรียนส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไร
- แนวคิด ทักษะ และเทคนิคการบริหารแผนงาน/โครงการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนเป็นอย่างไร
- แผนงาน/แผนกลยุทธ์/โครงการ/แผนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนสู่การจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างไร
- การดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/แผนปฏิบัติการการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็นอย่างไร
- ปัจจัยส่งเสริม และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการส่งเสริมการอ่านได้แก่ด้านใดบ้าง

2) แบบสัมภาษณ์ครูและครูบรรณารักษ์ เป็นการสัมภาษณ์ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและมีโครงสร้างที่มุ่งสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนิน

โครงการด้านการส่งเสริมการอ่าน ด้านการจัดการเรียนรู้การส่งเสริมการอ่าน ด้านการบริหารจัดการ การส่งเสริมการอ่าน ด้านงบประมาณการส่งเสริมการอ่าน ด้านการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการอ่าน ด้านพัฒนาแหล่งการเรียนรู้การส่งเสริมการอ่าน ด้านการพัฒนาบุคลากรและด้านการประเมินผล การส่งเสริมการอ่าน รวมถึงปัจจัยส่งเสริม ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค แนวทางการแก้ไขปัญหาการ ดำเนินการส่งเสริมการอ่านของโรงเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จโดยพิจารณาจาก ผู้บริหาร นักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง

ตัวอย่างแนวการสัมภาษณ์ ดังนี้

- การดำเนินการส่งเสริมการอ่าน
- ทักษะการส่งเสริมการอ่าน
- เทคนิคการจัดการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
- การวัดและประเมินผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
- การจัดกิจกรรม โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
- การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน

ตัวอย่างแนวคำถาม ดังนี้

- แผนงาน/โครงการ/การปฏิบัติงานการส่งเสริมการอ่านเพื่อส่งเสริมนิสัยรัก การอ่านของนักเรียนสู่การจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างไร
- แรงจูงใจ/เจตคติ/ทัศนคติการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็นอย่างไร
- เทคนิค และแนวทางในการจัดการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านทำได้อย่างไร
- กระบวนการการวัดและประเมินผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็นอย่างไร
- การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านมีปัจจัยส่งเสริม ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค แนวทางการแก้ไขปัญหาเป็นอย่างไร
- การดำเนินการร่วมกับผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การ แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ข้อมูล เทคนิคในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็น อย่่างไร
- ช่วงเวลา/ระยะเวลา ในการดำเนินการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เป็นอย่างไร
- ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

3) แบบสัมภาษณ์นักเรียน เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการที่มุ่งสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินโครงการด้านการส่งเสริมการอ่าน ด้านการจัดการเรียนรู้การส่งเสริมการอ่าน ด้านพัฒนา

แหล่งการเรียนรู้การส่งเสริมการอ่าน ด้านการพัฒนาบุคลากรและด้านการประเมินผลการส่งเสริมการอ่าน ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จโดยพิจารณาด้าน ครู โรงเรียน ผู้ปกครอง

ตัวอย่างแนวการสัมภาษณ์ ดังนี้

- การให้บริการด้านสื่อ เทคโนโลยี ที่การส่งเสริมการอ่านของโรงเรียน
- การส่งเสริมการอ่าน
- การเอาใจใส่ดูแล และบทบาทของครูและผู้ปกครอง
- การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ตัวอย่างแนวคำถาม ดังนี้

- การให้บริการด้านสื่อ เทคโนโลยี ที่การส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนเป็นอย่างไร
- การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเป็นอย่างไร
- ครูและผู้ปกครองมีการส่งเสริมการอ่านเป็นอย่างไร
- ห้องสมุด หนังสือ เป็นอย่างไรบ้าง
- มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ และกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไรบ้าง
- สามารถนำความรู้จากการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไรบ้าง
- ความสนใจในการเข้าร่วมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของทางโรงเรียน เป็นอย่างไร

4) แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเกี่ยวกับการดำเนินโครงการด้านการส่งเสริมการอ่าน ด้านการจัดการเรียนรู้การส่งเสริมการอ่าน ด้านพัฒนาแหล่งการเรียนรู้การส่งเสริมการอ่าน ด้านการพัฒนาบุคลากรและด้านการประเมินผลการส่งเสริมการอ่าน ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จโดยพิจารณาด้าน ผู้บริหาร ครู โรงเรียน นักเรียน

ตัวอย่างแนวการสัมภาษณ์ ดังนี้

- การดูแลเอาใจใส่นักเรียนในการส่งเสริมการอ่าน
- ความร่วมมือ การให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในการส่งเสริมการอ่าน
- ทักษะติดต่อครูและผู้บริหาร

- แนวทางการจัดกิจกรรม โครงการส่งเสริมการอ่าน
- การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน

ตัวอย่างแนวคำถาม ดังนี้

- แนวทางการดูแลเอาใจใส่นักเรียนในการส่งเสริมการอ่านเป็นอย่างไร
- การให้ความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือทางโรงเรียนในการส่งเสริมการอ่านในด้านใด อย่างไร
- ทักษะติดต่อครูและผู้บริหารในการส่งเสริมการอ่านเป็นอย่างไร
- การส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนอย่างไร

2. แบบสังเกต (Observation) ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม โดยการเข้าไปในโรงเรียน เพื่อให้สามารถสังเกตการดำเนินงาน การจัดกิจกรรม แนวทางการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านปัญหา และแนวทางการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยสังเกตสภาพทั่วไปและเอกสารของโรงเรียน ในโรงเรียนประถมที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน แนวทางในการสังเกต ดังนี้

2.1 แนวทางการสังเกตสภาพทั่วไปของโรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

2.2 แนวทางการสังเกตกิจกรรมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ได้แก่ ผู้บริหาร ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน หรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครู อาจารย์ หรือครูบรรณารักษ์ นักเรียน และผู้ปกครอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.1 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในระดับประถมศึกษา โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นโครงสร้าง เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาถึงแนวปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

1.2 ผู้วิจัยติดต่อผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 โรงเรียน ในเบื้องต้นด้วยการแนะนำตนเอง แจ้งวัตถุประสงค์การวิจัย และความจำเป็นที่ต้องเข้าไปศึกษา เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้บริหารของโรงเรียนทั้ง 6 แล้ว ผู้วิจัยจึงนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเข้าไปศึกษาเก็บข้อมูล

1.3 ผู้วิจัยเข้าสู่สนามโดยการเข้าไปในบทบาทของนักวิจัย จากนั้นผู้วิจัยทำการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (participant observation) สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (informal interview) และแบบเจาะลึก (indepth interview) โดยทำการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งวิเคราะห์เอกสาร โดยใช้อุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ สมุดบันทึก เทปบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูป

แผนการศึกษาภาคสนาม

ผู้วิจัยได้วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนลงภาคสนาม โดยกำหนดช่วงระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ และแหล่งข้อมูล ปรากฏดังตาราง

เดือน	โรงเรียน	กิจกรรม	แหล่งข้อมูล
เดือนมกราคม	โรงเรียนวัดคณิกาผล	1. พบผู้บริหารโรงเรียนเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ การวิจัย	- ผู้อำนวยการ - ครู
เดือนมกราคม	โรงเรียนวัดฉัตรแก้ว จงบกลณี	ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล	- บุคคลากร - นักเรียน - ผู้ปกครอง
เดือนมกราคม	โรงเรียนแย้มสอาด	2. สร้างความสัมพันธ์และเก็บข้อมูลสภาพทั่วไปของโรงเรียน	- เอกสารของโรงเรียน
เดือนมกราคม	โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย	3. เก็บรวบรวมข้อมูลแนวคิดและแนวปฏิบัติที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	
เดือนกุมภาพันธ์	โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ		
เดือนกุมภาพันธ์	โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม	4. ตรวจสอบข้อมูลและเก็บข้อมูลเพิ่มเติม	

ตารางที่2 แผนการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนลงภาคสนาม โดยกำหนดช่วงระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลกิจกรรมที่ต้องดำเนินการและแหล่งข้อมูล

การสร้างความสัมพันธ์

ผู้วิจัยเข้าไปโดยการเปิดเผยตนเองว่าเป็นผู้วิจัย ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียน กรณีศึกษาที่มีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในระดับดีเยี่ยมทั้ง 6 โรงเรียนจึงเป็นไปตามธรรมชาติ ผู้วิจัย ใช้ความจริงใจในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

ผู้บริหาร-คณะครู

ผู้วิจัยเข้าสู่สนามด้วยการเข้าพบผู้บริหาร และครูของโรงเรียนกรณีศึกษาทั้ง 6 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตเข้าศึกษาข้อมูลเพื่องานวิจัย โดยผู้วิจัยปฏิบัติตนด้วยความอ่อนน้อม

นักเรียน

ผู้วิจัยแนะนำตนเองกับนักเรียนว่าเป็นใคร เข้ามาทำการวิจัยเรื่องอะไร และขอสัมภาษณ์ นักเรียนโดยใช้วิธีเข้าไปพูดคุยกับนักเรียนโดยชวนคุยเรื่องต่างๆไปก่อน เมื่อนักเรียนเกิดความคุ้นเคย แล้ว ผู้วิจัยจึงจะพูดคุยถึงเรื่องที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา ใช้เวลาในช่วงเช้า ตอนพัก และตอนเย็น

ผู้ปกครอง

ผู้วิจัยเข้าไปทักทายผู้ปกครองพร้อมทั้งบอกสถานภาพของผู้วิจัยและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ในช่วงมาส่งนักเรียนในตอนเช้าและมารับนักเรียนในตอนเย็น การเก็บข้อมูลในภาคสนาม

กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาภาคสนามในโรงเรียนกรณีศึกษา

วัน เดือน ปี	กิจกรรมการวิจัย	แหล่งข้อมูล
7 – 20 มกราคม พ.ศ. 2558	สร้างความสัมพันธ์ แนะนำตัวและขออนุญาตเข้าไปศึกษาในสนาม	ผู้บริหาร
29 มกราคม – 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558	สร้างความสัมพันธ์ ขอศึกษาเอกสารต่างๆ วิเคราะห์เอกสาร สังเกตแนวทางการส่งเสริม	หัวหน้าโครงการส่งเสริมนิสัย รักการอ่าน, แผนปฏิบัติงาน, ผลงานนักเรียน, ผลงานครู, นักเรียน
	สังเกต บรรยากาศต่างๆไปของโรงเรียน	อาคารสถานที่ ภายใน โรงเรียน
	สัมภาษณ์ วิเคราะห์เอกสาร สังเกตการณ์การทำกิจกรรม	ผู้บริหาร ครู ครูบรรณารักษ์ นักเรียน ผู้ปกครอง

ตารางที่ 3 กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาภาคสนามในโรงเรียนกรณีศึกษา

การนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยสรุปข้อมูลที่รวบรวมได้จากการศึกษาเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ และนำเสนอข้อมูลในภาพรวมจากเหตุการณ์ต่างๆ แล้วนำเสนอโดยวิธีการบรรยาย โดยยึดแนวคิดหลักในการวิเคราะห์เป็นกรอบในการนำเสนอ

แหล่งข้อมูลในการศึกษา

1. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในระดับดีเยี่ยมทั้ง 6 โรงเรียน
2. ครูและครูบรรณารักษ์โรงเรียนที่มีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในระดับดีเยี่ยม โรงเรียนละ 1 คน
3. นักเรียนโรงเรียนที่มีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในระดับดีเยี่ยม โรงเรียนละ 1 คน
4. ผู้ปกครองที่มีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในระดับดีเยี่ยม โรงเรียนละ 1 คน
6. ข้อมูลที่เป็นเอกสาร คือ โครงการส่งเสริมการอ่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเข้าสู่สนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ชี้แจงกับโรงเรียนระดับดีเยี่ยมเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล โรงเรียนระดับดีเยี่ยมละประมาณโรงเรียนละ 1 เดือน ตั้งแต่เดือน

2) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการ คือ การศึกษาเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์ ดังตารางต่อไปนี้

ประเด็นที่ศึกษา	การศึกษาเอกสาร	การสังเกต	การสัมภาษณ์
บทบาทของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง	-	สังเกตพฤติกรรม	- ผู้บริหาร - ครู
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง	ศึกษาเอกสาร การจัดกิจกรรม	สังเกตกิจกรรมการอ่าน	- นักเรียน - ผู้ปกครอง
การเสริมแรงเชิงบวกด้วยการให้รางวัลจากการอ่าน	- ศึกษาจากเอกสารโครงการส่งเสริมการอ่าน	สังเกตจากกิจกรรมทั้งภายในห้อง นอกห้อง	

(ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	การศึกษาเอกสาร	การสังเกต	การสัมภาษณ์
การจัดการเรียนการสอน อ่าน	-	สังเกตจากการร่วม กิจกรรม	- ผู้บริหาร - ครู
การใช้สื่อดิจิทัลสื่อ เทคโนโลยีช่วยส่งเสริมการ อ่าน	ศึกษาจากผลงาน การส่งเสริมการ อ่านและแบบ ประเมินโครงการ	สังเกตจากการร่วม กิจกรรม	- นักเรียน - ผู้ปกครอง
แหล่งการอ่านและทรัพยากร การอ่าน	-	สังเกตจากการเรียน การสอนในห้อง และ การกิจกรรมนอกห้อง	
การส่งเสริมความเข้าใจในการ อ่าน จากการอ่านไปสู่ การ ถ่ายทอดเป็นกิจกรรม	ศึกษาจากผลงาน การส่งเสริมการ อ่านและแบบ ประเมินโครงการ	สังเกตจากการทำ กิจกรรม การสอน การ ใช้เวลาว่าง	
ทัศนคติการส่งเสริมการอ่าน	ศึกษาจากผลงาน การส่งเสริมการ อ่านและแบบ ประเมินโครงการ	สังเกตจากการเข้าร่วม การทำกิจกรรม	

ตารางที่ 4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การตรวจสอบเพื่อหาความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล และตรวจสอบความครบถ้วนและคุณภาพของข้อมูล โดยการตรวจสอบแบบสามเส้า ดำเนินการใน 2 วิธีการ คือ 1) การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล 2) การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล

3) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีการจำแนกประเภทข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูล และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกวัน โดยข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้จะทำการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการแบบสามเส้า การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป และนำเสนอข้อมูลในรูปของการบรรยาย

การสังเคราะห์ผลการศึกษา

การสังเคราะห์ผลการศึกษาเป็นการนำข้อค้นพบจากการศึกษามาสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เป็นข้อความรู้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตามเกณฑ์การยอมรับที่กำหนดขึ้น ตัวอย่างการวิเคราะห์ ดังนี้

บทสัมภาษณ์จากครูภาษาไทยโรงเรียนวัดคณิกาผล	
วันที่ 29 มกราคม 2558	เวลา 12:00 – 13:00 น.
<p>นิสิต : คุณครูมีแนวทางในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไรคะ?</p> <p>ครูภาษาไทย : การเริ่มต้นจากการที่เริ่มเข้ามาเป็นครูก็ไม่ได้มีความรู้โดยตรงในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน แต่ก็ได้รับการมอบหมายงานจากท่านผอ. เกี่ยวกับทางด้านกรอ่าน ก็ได้ทำการศึกษาจากเอกสารหรือครูท่านอื่น โดยทางเราก็ใช้วิธีปรับแก้เพื่อให้ตรงกับบริบทของโรงเรียนที่เป็นซึ่งโรงเรียนของเราเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก <u>เลือกสิ่งที่ดีที่สุดให้กับโรงเรียนของเรา โดยทางเราก็ได้พัฒนาการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านมาเรื่อยๆ ตั้งแต่พ.ศ. 2547 เริ่มต้นจากโรงเรียนรักการอ่านเป็นโรงเรียนรักการอ่านดีเยี่ยม ปัจจุบันเป็นโรงเรียนรักการอ่านยอดเยี่ยม โรงเรียนเข้าโครงการอ่านสร้างสุข ปีแรกไม่เข้ารอบแต่ทางเราก็ไม่ท้อ อันเนื่องจากท่านผอ. <u>ด้วยที่เป็นส่วนในการสนับสนุนส่งเสริม</u> เราทำกิจกรรมตามรูปแบบของโรงเรียนเราโดยสอดคล้องกับทุกๆด้าน โดยเฉพาะกับตัวนักเรียนสำคัญที่สุด ด้านนักเรียนสำคัญที่สุดและ<u>การนำเอาผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม</u>แม้ว่าจะได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองไม่มากนักเนื่องจากทางเราก็เข้าใจว่าฐานะทางครอบครัวไม่ได้ร่ำรวยต้องหาเช้ากินค่ำ แต่ทั้งนี้ทางโรงเรียนก็ได้ทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนให้มากที่สุด ในส่วนกิจกรรมทางโรงเรียนที่ทำร่วมกับครอบครัวก็ลดลงไปบ้าง ทางเป็นเพราะเขาจะต้องช่วยตนเองก่อน ให้โอกาสตัวเอง เปิดโอกาสให้</u></p>	<p>F02: บทบาทของผู้บริหาร</p> <p>F02: บทบาทของครู</p> <p>F02: บทบาทของครู</p> <p>F02: บทบาทของผู้บริหาร</p> <p>F03: การมีส่วนร่วม</p>

(ต่อ)

บทสัมภาษณ์จากครูภาษาไทยโรงเรียนวัดคณิกาผล วันที่ 29 มกราคม 2558 เวลา 12:00 – 13:00 น.	
<p>โรงเรียนก็จะให้ความสำคัญกับเด็กเป็นส่วนใหญ่ จัดให้รางวัลผู้ปกครองที่ให้ความร่วมมือ ใส่ใจบุตรหลาน ส่งเสริมการอ่าน โดยทั้งนี้การทำพิธีมอบรางวัลโดยการเชิญท่านผอ.เขตมาเป็นผู้มอบรางวัลเพื่อกระตุ้นให้ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนอยากให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมบทบาทร่วมกับทางโรงเรียน</p> <p>นิสิต : ปัจจัยอะไรบ้างคะที่ทำให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน?</p> <p>ครูภาษาไทย : ท่านผอ.เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุนนโยบายส่งเสริมให้ครูช่วยแก้ปัญหาเด็กอ่านไม่ออก ให้ครูเข้ารับการอบรมที่เกี่ยวข้องการอ่าน หาหนังสือเพื่อแก้ปัญหาการอ่าน ทั้งนี้มีการสร้างแบบฝึกที่เป็นของตนเองขึ้นมา ความร่วมมือของครูทุกท่านในการนำเสนอกิจกรรมใหม่ๆตั้งแต่ 2547 จากเดิม10 กิจกรรมเป็น15 กิจกรรมต่อเนื่องเรื่อยมาเป็น19กิจกรรม จนปัจจุบันมีทั้งหมด21 กิจกรรม ครูจะแก้ปัญหาเด็กโดยการติดตามการอ่านของเด็กตลอด</p> <p>เพราะเป็นหน้าที่หลักที่ครูจะต้องช่วยกันแก้ปัญหาโดยให้ครอบคลุมจากปัญหาเดิมที่มีอยู่ ครูจะทำการประเมินกิจกรรมต่างๆตลอดเวลาที่เหมาะสมโดยประเมินจากกิจกรรมหากเด็กไม่สนุก ไม่กระตุ้นให้เด็กเกิดความชอบกิจกรรมดังกล่าวก็จะถูกยกเลิกไปแล้วหากกิจกรรมใหม่ที่น่าสนใจ กระตุ้นให้เด็กอยากมีส่วนร่วมขึ้นมาใหม่ มีสิ่งของรางวัลเข้ามาช่วยกระตุ้นเกียรติบัตร ตึกตา ขนมน</p>	<p>→ F03: การมีส่วนร่วม</p> <p>→ F02: บทบาทของผู้บริหารและครู</p> <p>→ F05: สร้างทรัพยากรการอ่าน</p> <p>→ F02: บทบาทของครู</p> <p>→ F04: สร้างแรงจูงใจ</p>

ตารางที่5 ตัวอย่างการให้รหัสปัจจัยที่ส่งเสริมแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best practice)

ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาโรงเรียนประถมที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาโรงเรียนประถมศึกษารวม 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดคณิกาผล โรงเรียนวัดฉัตรแก้วจางลณี โรงเรียนแย้มสะอาด โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม และโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ เก็บข้อมูลจากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ กลุ่มให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ครูบรรณารักษ์ นักเรียน และผู้ปกครอง จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอทั้งหมด 4 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1. บริบทของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best Practice) ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ตอนที่ 2. ปัจจัยส่งเสริมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ตอนที่ 3. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice)

ตอนที่ 4. แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ตอนที่ 1. บริบทของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

บริบทของโรงเรียนวัดคณิกาผล

ภาพที่ 2 อาคารเรียนโรงเรียนวัดคณิกาผล

โรงเรียนวัดคณิกาผลเป็นโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยบริเวณรอบโรงเรียน เป็นวัด ย่านการค้า และชุมชนแออัด ซึ่งผู้ปกครองของนักเรียนมีอาชีพหลากหลาย ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง และที่อยู่อาศัยเป็นบ้านเช่า โรงเรียนจึงมีความสำคัญต่อนักเรียนมาก เปรียบเสมือนบ้านหลังที่สอง ของนักเรียน เพราะพื้นที่ในโรงเรียนทุกๆพื้นที่ โรงเรียนจัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่น่าสนใจแก่นักเรียน ห้องเรียนทุกห้องจะจัดมุมสำหรับวางหนังสือไว้หลังห้อง และแทบจะทุกมุมของโรงเรียนมี ตะกร้าหนังสือให้นักเรียนสามารถอ่านหยิบอ่านได้ อีกทั้งห้องสมุดมีขนาดเล็ก ไม่มีครูบรรณรักษ์ดูแล และไม่สามารถเปิดได้ตลอดเวลา โรงเรียนวัดคณิกาผลจึงจัดให้การอ่านมีอยู่ทุกซอกมุมในโรงเรียน บริเวณหน้าห้องน้ำ มุมใต้บันไดอาคารเรียนจัดให้เป็นมุมการเรียนรู้ในก้นำการอ่านเข้ามาร่วมด้วยโดย จะมีการจัดป้ายคำให้ความรู้แก่นักเรียนสามารถอ่านได้ บริเวณหน้าเสาธงจะใช้เป็นสถานที่ทำกิจกรรม การอ่านของนักเรียนร่วมกับผู้ปกครองในช่วงเช้า และช่วงเย็น บริเวณภายในโรงอาหารจะมีเวที สำหรับใช้เป็นที่ดำเนินงานในการจัดกิจกรรมการอ่าน เช่น การแสดงละครนิทานเชิดหุ่น การแสดง บทบาทสมมุติจากการอ่านเรื่องราวต่างๆ ให้แก่นักเรียนคนอื่น เป็นต้น เป็นการใช้พื้นที่ที่มีอย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารและครูทุกท่านใน โรงเรียนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมนิสัยแก่นักเรียนเป็นหลัก เพราะนอกจากโรงเรียนจะเน้นให้ การศึกษาด้านวิชาการเช่นเดียวกับโรงเรียนอื่นๆ แต่โรงเรียนยังเน้นให้ความสำคัญในด้านการอ่าน โดยให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านเป็นหลัก เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของ การอ่านโดยใช้หลักการบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ควบคู่กันไปในด้านวิชาการ และกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในกายภาคหน้า ซึ่งสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์โรงเรียนที่กล่าวว่า “มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา เห็นคุณค่าการอ่าน บูรณาการแหล่ง

เรียนรู้” และเอกลักษณ์ของโรงเรียนคือ “โรงเรียนรักการอ่าน” และสอดคล้องจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

“ เราเป็นโรงเรียนที่อยู่ใจกลางเมือง ถ้าเขาอ่านไม่ได้ เขาก็จะมีความรู้ไม่เพียงพอ เด็กก็จะไม่มีที่เรียน เพราะปัจจุบัน ก็ยังมีการสอบแข่งขันกันเพื่อเข้าเรียนอยู่ ทั้งนี้ ตัวครูเองก็ยังไม่มองไปถึงไม่เพียงแต่เด็กจะมีที่เรียนเท่านั้น แต่ถ้าหากเด็กอ่านเยอะขึ้น วิทยาลัยที่คนเค้าจะกว้างขึ้น เพราะเขาจะรู้ว่า ถ้าฉันเรียนไม่ได้ ฉันจะไปไหน เพราะเด็กที่รักการอ่านเขาจะอ่านทุกอย่าง โลกทัศน์เขาจะกว้างไกลขึ้น เป็นทักษะการดำเนินชีวิตของเขา เพราะเมื่อเขาอ่านแล้ว เขาจะเกิดการวิเคราะห์ เกิดวิจรรย์ญาณ ในการดำเนินชีวิต เห็นคุณค่าในชีวิตของตนเอง”

(ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 3 เวทีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตั้งอยู่ในโรงอาหาร

บริบทของโรงเรียนวัดฉัตรแก้วจงกลณี

ภาพที่ 4 ป้ายรางวัลโรงเรียนรักการอ่านโรงเรียนวัดฉัตรแก้วจงกลณี

โรงเรียนวัดฉัตรแก้วจงกลณีเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนตั้งอยู่กลางชุมชน และอยู่ติดกับวัด เพราะเดิมที่ตั้งของโรงเรียนเป็นพื้นที่ของวัด และได้รับการสนับสนุนจากทางวัดในด้านงบประมาณและการจัดกิจกรรม โรงเรียนวัดฉัตรแก้วจงกลณีมีอาคารเรียน 2 หลัง แต่ละห้องเรียนมีมุมหนังสือให้นักเรียนห้องสมุดของโรงเรียนจะอยู่ชั้นสองในอาคารเรียน ภายในห้องสมุดมีหนังสือหลากหลายประเภท แต่ยังไม่ได้จัดเป็นหมวดหมู่ที่น่าสนใจต่อการดึงดูดนักเรียนให้เข้ามาอ่านในห้องสมุด ทั้งยังมีข้อจำกัดในการใช้ห้องสมุดที่ไม่ได้เปิดตลอดเวลา ไม่มีครูบรรณารักษ์โดยตรง และในช่วงเช้าก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติและหลังเลิกเรียนในช่วงเย็นทางโรงเรียนจะไม่อนุญาตให้นักเรียนอยู่บนอาคารเรียน ดังนั้นการใช้ห้องสมุดจึงมีเวลาจำกัดในการเข้าใช้ได้เฉพาะช่วงกลางวันเท่านั้น บริเวณโดยรอบโรงเรียนมีความร่มรื่น ล้อมรอบไปด้วยต้นไม้ โรงเรียนจึงให้ต้นไม้ทุกต้นเป็นแหล่งส่งเสริมการอ่าน คือต้นไม้ทุกต้นมีป้ายคำติดไว้ให้นักเรียนได้อ่าน โรงเรียนได้จัดให้ทุกพื้นที่ด้านล่างอาคารเรียนสามารถเป็นแหล่งการอ่าน โดยใช้ลานด้านล่างอาคารเป็นที่จัดกิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน และเมื่อเดินเข้ามาภายในโรงเรียนก็จะเจอห้องประชาสัมพันธ์ใต้อาคารเรียนโรงเรียนได้จัดให้เป็นห้องที่มีทรัพยากรการอ่านที่นักเรียนสามารถอ่านได้ตลอดเวลาตั้งแต่เช้าจนถึงโรงเรียนเลิก คือ “ห้องนัดกันอ่าน” และบริเวณใต้ลานต้นไม้มีความร่มรื่นโรงเรียนใช้เป็นสถานที่ทำกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้ตลอดเวลา สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“โรงเรียนผมเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก การสื่อสารได้ชัดเจนเห็นกันหมด ไม่มีอะไรมาก บริบทโดยรอบโรงเรียนสามารถทำกิจกรรมอะไรๆ ได้ดี”

(ครูภาษาไทย, สัมภาษณ์)

“ผมชอบอ่านใต้ต้นไม้แต่บรรยากาศในห้องสมุดก็ดีนะครับ แอร์เย็นดี มีหนังสือเยอะดีแต่ที่ต้นไม้จะมีอากาศสดชื่นกว่า”

(นักเรียน, สัมภาษณ์)

ภาพที่5 ห้องประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว

บริบทโรงเรียนแยมสะอาด

โรงเรียนแยมสะอาดเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดเอกชน โรงเรียนมีพื้นที่ในโรงเรียนมีแหล่งส่งเสริมการอ่านคือห้องสมุด แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ห้องสมุดภาษาไทยกับห้องสมุดภาษาอังกฤษ ภายในห้องสมุดจัดแบ่งหนังสือออกเป็นหมวดหมู่ ง่ายต่อการค้นหา มีมุมนั่งอ่านทั้งเก้าอี้ และพื้น เสียบ และเย็นสบาย ตามห้องเรียนมีมุมหนังสือ สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“พื้นที่สำหรับนั่ง นอน เสียบๆ โชนที่มุมอับๆ นักเรียนจะชอบมาก ชอบไปอ่านตรงนั้น ไปอ่านแล้วเอาเขาพาดตรงชั้นหนังสือ แล้วเขาก็เสียบๆ หายจนเราลืมไปเลย”

(ครูบรรณารักษ์, สัมภาษณ์)

ภายในโรงเรียนมีสระว่ายน้ำซึ่ง โรงเรียนนำเอาบริบทนี้มาใช้ในการเปรียบเทียบเพื่อสร้างทัศนคติ แนวคิดในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน คือ การมีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมและดีก็ส่งเสริมให้นักเรียน

ทางโรงเรียนจะกำหนด นโยบาย กฎของโรงเรียนมา เข้มงวดจับ เด็กจะต้องอ่านได้ทุกคน เรารับรองได้ว่า จบ ป.6 อ่านและวิเคราะห์ได้ เพราะเรายึดหลักที่ว่า เรามีสระว่ายนํ้าคุณต้องว่ายนํ้า เป็น

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์)

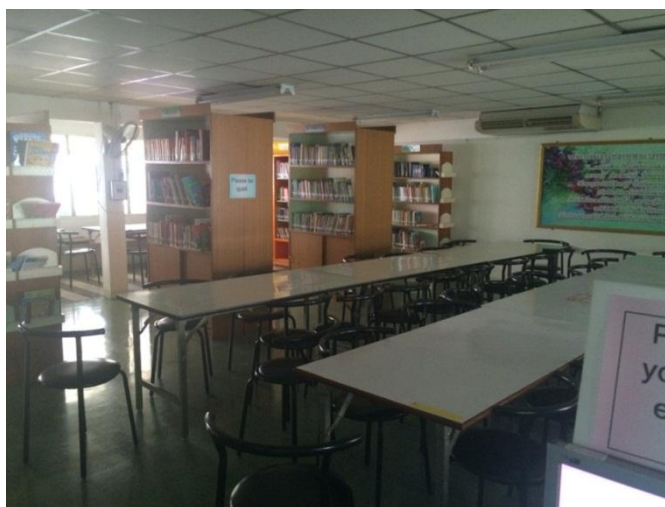
บริบทโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดเอกชน มีความพร้อมในทุกๆด้าน ภายในโรงเรียนมีพื้นที่กว้าง ล้อมรอบไปด้วยต้นไม้และเป็นแหล่งการเรียนรู้ มีห้องสมุดมี 2 ห้อง แบ่งเป็นห้องสมุดด้านล่างแยกจากอาคารเรียน และห้องสมุดบนชั้นอาคารเรียน มีครูบรรณารักษ์ประจำห้องสมุดตลอดเวลา ห้องสมุดชั้นล่างอาคารเรียนจัดแบ่งห้องสมุดเป็น 3 ห้อง คือ ห้องสำหรับอ่านหนังสือ ห้องนิทรรศการแสดงหนังสือที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน สื่อการอ่าน และห้องคอมพิวเตอร์ บรรยากาศภายในห้องสมุดเย็นสบาย มีพื้นที่กว้างขวางเพียงพอกับการอ่าน และห้องสมุดชั้นบนอาคารเรียน ได้สร้างขึ้นเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการในการอ่านของนักเรียนและเื้อื่อนักเรียนที่อยู่บนอาคารเรียน ในช่วงพักเรียนและง่ายต่อการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมในรายวิชาที่มีการบูรณาการวิชาอื่นๆ ร่วมกับการอ่านและการใช้ห้องสมุด ห้องเรียนทุกห้องมีมุมอ่านหนังสือ สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“โรงเรียนเรามีห้องสมุด 2 ห้อง ชั้น บนและชั้นล่าง เื้อื่อนักเรียนมา อีกทั้งสภาพแวดล้อมในโลกเรียนก็เต็มไปด้วยแหล่งการเรียนรู้ ยกตัวอย่างเช่น คุณหมอมอพรทิพย์ แต่ก่อนที่ท่านเรียนที่นี่ ช่วงพักท่านก็ไปนั่งดูต้นไม้ สระบัว ลังเกตุนั้นนี่ รอบๆโรงเรียนเลยคะ”

CHULALONGKORN UNIVERSITY

(ครูฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 6 ห้องสมุดชั้นล่างของโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย

บริบทโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ตั้งอยู่ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนมีความพร้อมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านทั้งด้านทรัพยากรการอ่านและด้านแหล่งการอ่าน อยู่ใกล้และสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ ห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในแต่ละห้องเรียนมีมุมหนังสือทุกห้อง ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านครูบรรณารักษ์จะเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด โดยกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านส่วนใหญ่จะจัดขึ้นในห้องสมุด ภายห้องสมุดมีการจัดปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอให้เป็นแหล่งการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่ทันสมัย และมีความดึงดูดนักเรียนให้เข้ามาอ่าน ในห้องสมุดแบ่งพื้นที่การอ่านเป็น 3 ส่วน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“เราต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงห้ามเป็นห้องสมุดแบบเดิม ห้องสมุดแบบใหม่ แบบเชิงบวก การกั้นห้องเพื่อการใช้พื้นที่ให้คุ้มค่า การย้ายชั้นหนังสือใหม่ ทำเป็น 3 ห้อง แบ่งเป็น ห้อง การดูความรู้ ห้องสมุดอาจารย์ มีคอมพิวเตอร์”

(ครูบรรณารักษ์, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 7 ห้องสมุดของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

บริบทโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ

โรงเรียนทุ่งมหาเมฆเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ใจกลางเมืองกลางชุมชน บริเวณโดยรอบโรงเรียนมีความร่มรื่นล้อมรอบไปด้วยต้นไม้ มีลานกิจกรรมกว้างขวางใช้ในกิจกรรมเคารพธงชาติและกิจกรรมระหว่างผู้บริหาร ครู และนักเรียนทั้งหมดในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นกันก่อนเรียน โรงเรียนจัดแหล่งการอ่านโดยให้นักเรียนสามารถอ่านได้ทั่วบริเวณโรงเรียน คือ การสร้างบรรยากาศ

การอ่านในห้องเรียนโดยการจัดทรัพยากรการอ่านไปยังห้องเรียนทุกๆ ห้อง มีห้องสมุด 2 ห้อง คือ ห้องสมุดวิชาการทั่วไป และห้องสมุดที่ใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“เราส่งเสริมทุกอย่างไม่จำเป็นต้องอยู่ในห้องเรียนเท่านั้น เรามีห้องสมุด 2 ที่ ห้องสมุดหลัก และห้องสมุดการ์ตูน ในห้องเรียนจะมีมุมหนังสือ”

(ครูบรรณารักษ์, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 8 บริบทห้องสมุดการ์ตูนและห้องสมุดวิชาการของโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ

สามารถสรุปได้ว่า บริบทของโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน แม้ว่าโรงเรียนจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่ แต่โรงเรียนก็ให้ความสำคัญกับการจัดบริบทสภาพแวดล้อมภายในของโรงเรียนให้เหมาะกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเพื่อเอื้อต่อการสร้างนิสัยรักการอ่านให้นักเรียนประถม

ตอนที่ 2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

บทบาทของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การมีส่วนร่วม การเรียนการสอนอ่าน การใช้สื่อดิจิทัล เทคโนโลยีช่วยส่งเสริมการอ่าน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและนักเรียน การจัดตั้งชมรมหรือชุมนุมรักอ่าน การเสริมแรงเชิงบวก แหล่งการอ่าน และทรัพยากรการอ่าน

1. บทบาทของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง

บทบาทของผู้บริหาร

บทบาทของผู้บริหารคือ สนับสนุนการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านทั้งส่วนของการดำเนินการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการสนับสนุนการพัฒนาตนเองและครูอย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดชะงักไป มี

ส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านกับ ครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอก เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและครูท่านอื่นๆ สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“งบประมาณส่วนหนึ่งได้จากจากศิษย์เก่า ผู้บริหาร เพื่อดำเนินการอ่านโดยเฉพาะ ผู้บริหารคนเก่า 7 ปี ท่านเล็งเห็นความสำคัญของการอ่าน เสาร์ อาทิตย์ ท่านมาจัด ดูแล อบรม ที่เป็นประโยชน์ให้กับครู ลงมือทำเองด้วยตัวของท่านเอง ท่านชอบอ่านมาก ท่านมีหนังสือเยอะมาก หลากหลาย ท่านก็จะนำมาเสนอ แนะนำ หนังสือตัวอย่าง เล่าเรื่องทีอ่าน หรือ กระทั่งเล่าการ์ตูนทำเสียง และมีการถามตอบ ใ้รางวัลที่หน้าเสาธงด้วยค่ะ”

(ครูภาษาไทยโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ, สัมภาษณ์)

“ผู้บริหารทอม. จะอยู่ไม่เกิน 2 ปี แต่ทุกท่านจะสืบสานโครงการที่มีอย่างต่อเนื่องจากโครงการที่มีอยู่ให้มียิ่งๆ ขึ้นไป เนื่องจากแผนงานการส่งเสริมเป็นของทางโรงเรียนไม่ได้ขึ้นกับใครเพียงผู้เดียว”

(หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์)

“การเข้าโครงการอ่านสร้างสุขในปีแรกไม่เข้ารอบแต่ทางเราก็ไม่ท้อ เนื่องจากท่านผอ. ด้วยที่เป็นส่วนในการสนับสนุนส่งเสริม ท่านผอ. เป็นส่วนสำคัญมาก เพราะท่านสนับสนุนและเห็นด้วยกับนโยบายส่งเสริมการอ่านที่คุณครูได้นำเสนอให้ท่าน”

(ครูภาษาไทย, สัมภาษณ์)

“ท่านผอ.เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุนนโยบายส่งเสริมให้ครูช่วยแก้ปัญหาเด็กอ่านไม่ออก ให้ครูเข้ารับการอบรมที่เกี่ยวข้องการอ่าน หาหนังสือเพื่อแก้ปัญหาการอ่าน ทั้งนี้มีการสร้างแบบฝึกที่เป็นของตนเองขึ้นมา ความร่วมมือของครูทุกท่านในการนำเสนอกิจกรรมใหม่ๆตั้งแต่ 2547 จากเดิม 10 กิจกรรมเป็น15กิจกรรมต่อเนื่องเรื่อยมาเป็น19กิจกรรม จนปัจจุบันมีทั้งหมด21กิจกรรม”

(ครูภาษาไทย, สัมภาษณ์)

“ครูจะแก้ปัญหาเด็กโดยการติดตามการอ่านของเด็กตลอดเพราะเป็นหน้าที่หลักที่ครูจะต้องช่วยกันแก้ปัญหาโดยให้ครอบคลุมจากปัญหาเดิมที่มีอยู่”

(ครูภาษาไทย, สัมภาษณ์)

บทบาทของครู

บทบาทของครู ครูบรรณารักษ์ เป็นต้นแบบที่ดีแก่นักเรียน พัฒนาทักษะตนเองอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“ครูก็ทำบันทึกการอ่าน เป็นครูยอดนักอ่าน ร่วมกับโครงการนานมีบุ๊คส์ 1 ปี ประมาณ 100 กว่าเล่ม มีไลฟ์พร้อมเกียรติบัตร”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนแย้มสะอาด, สัมภาษณ์)

ครูมีบทบาทสำคัญที่สุดในการเชื่อมโยงระหว่างผู้บริหาร ครู ครูบรรณารักษ์ท่านอื่นๆ นักเรียน และผู้ปกครอง ในการร่วมมือกันในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ทั้งนี้เป็นผู้ที่ใกล้ชิดและอยู่กับนักเรียนมากที่สุด กระตุ้น ดูแลและผลักดันนักเรียนในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และในการทำกิจกรรมต่างๆ ครูก็ต้องเป็นผู้ทำการประเมินผลเพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไปให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนมากที่สุด ปรับปรุงแหล่งการอ่านและจัดทรัพยากรการอ่านให้นักเรียนโดยอาศัยแนวคิดจากนักเรียนร่วมด้วย นำการอ่านไปบูรณาการร่วมกับวิชาอื่นๆ แต่บางโรงเรียนก็มีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคแต่ส่งผลให้เกิดแนวปฏิบัติที่ดี คือการไม่มีครูบรรณารักษ์โดยตรง เป็นผลดีให้ครูทุกท่านทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการส่งเสริมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เกิดแนวคิดที่หลากหลายมากขึ้น สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“กิจกรรมต่างๆ การตั้งชื่อและกิจกรรม คุณครูก็ช่วยกันคิดขึ้นมา”

(ผู้บริหารโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว, สัมภาษณ์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นอกจากบทบาทของครูในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแล้ว บุคลิกภาพของครูก็ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอยากอ่าน สนใจในกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“ผมทำให้เด็กรัก ผมดูบ้างก็จริง เด็กก็เชื่อให้ทำก็ทำได้ ใจกว้าง สนับสนุนเพิ่มเติม เด็กก็มีผิดพลาดบ้าง แต่เราก็ไม่ไปจู้จี้ เล่นกับเค้าดีกว่าW”

(ครูโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว, สัมภาษณ์)

บทบาทของนักเรียน

บทบาทของนักเรียนในโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) มีส่วนร่วมกับครู กิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ได้รับการสนับสนุนการทำกิจกรรมการอ่านทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน นักเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นยุวทูตการอ่านและผู้นำการอ่านเป็นต้นแบบการอ่านที่ดีต่อ

นักเรียนคนอื่นๆ นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาถ่ายทอดแก่นักเรียนคนอื่น สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“เด็กที่เป็นแกนนำรักการอ่าน เขาจะมาสมัครเป็นอาสาช่วยสอนเพื่อนที่อ่านหนังสือไม่ออก”
(ผู้บริหารโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว, สัมภาษณ์)

“บางทีจะมีผู้นำเยาวชนรักการอ่าน รุ่นพี่ ป.4 ป.5 ก็จะมาทำกิจกรรมร่วมกับน้อง เล่านิทาน บ้าง เชิดหุ่นบ้าง”

(ครูโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว, สัมภาษณ์)

“หนูก็มีเพื่อนเป็นคนได้หัวดี หนูแนะนำหนังสือให้เพื่อน หนูชอบอ่านหนังสือการ์ตูนอาเซียน การไปเข้าห้องสมุดบางทีหนูก็ไปเองบางทีก็ชวนเพื่อนไป”

(นักเรียนโรงเรียนแย้มสอาด, สัมภาษณ์)

มีความสนใจแหล่งการการอ่าน และทรัพยากรการอ่านที่โรงเรียนจัดเตรียม และนักเรียนยังได้รับมอบหมายให้ทำบันทึกการอ่านเพื่อเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการทำบันทึกการอ่านนักเรียนมีบทบาทในการเลือกทรัพยากรที่ตนเองชอบ ทำให้นักเรียนก็อยากอ่านมากขึ้น สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

แต่ก็เปิดโอกาสให้เขาเลือกหนังสือเอง เพราะเขาเรียนในห้องด้านวิชาการก็หนักอยู่แล้ว และอีกอย่างเด็กก็มีจำนวนมาก เราไม่รู้ว่าเด็กคนไหนชอบแบบไหน บางคนชอบวิทย์ สัตว์ อวกาศ เราไม่ทราบเป็นรายบุคคล เราก็ให้คำอ่านได้แต่อยู่ในความดูแลของคุณครู ที่ปรึกษาว่า หนังสือนี้เหมาะกับเขาไหม ไม่นอกกลุ่มนอกทาง แต่ระดับประถมศึกษาไม่ค่อยมีปัญหา เขาจะสนใจหนังสือที่เราเตรียมไว้ให้ หนังสือในห้องสมุดบางคนเขาก็จะยืมไปอ่าน เช่น ตี๋หนืด ซินเดอเรลล่า ได้ทั้งความรู้และความบันเทิง

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

บทบาทของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองมีบทบาทในการช่วยสนับสนุน ส่งเสริม การทำกิจกรรม การเข้าร่วมการประชุมของโรงเรียน การจัดเตรียมทรัพยากรการอ่านที่น่าสนใจ และเหมาะสมแก่นักเรียนไว้ที่บ้าน ดูแลปัญหาในการอ่านของนักเรียน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“ให้บันทึกการอ่าน และให้อ่านหนังสือทุกวัน มีหนังสือ my meeting diary ของทางโรงเรียนก็ดูแล ให้เด็กสรุปทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ”

(ผู้ปกครองโรงเรียนแย้มสอาด, สัมภาษณ์)

เป็นแบบอย่างที่ดี เสนอแนะชักชวนนักเรียนให้อ่านหนังสือ ให้ความสำคัญในการอ่านร่วมกับนักเรียน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“เด็กช่วงนี้จะเชื่อฟังผู้ปกครอง แต่เด็กบางคนเขาก็ชอบอ่านหนังสือด้วยตัวของเขาเองจริงๆ เด็กที่ชอบอ่านหนังสือขึ้นอยู่กับพ่อแม่ของเขา เช่น การอ่านนิทานให้เขาฟัง แต่เด็กบางคนที่มีพ่อแม่ไม่ฝึกฝนเราก็จะเอากิจกรรมเข้ามามีส่วนช่วยเหลือ แรกๆ เหมือนกับว่าบังคับแต่ก็ค่อยๆ ซึมซับไป เล่มแรก สนุก เล่มต่อไปก็มักจะสนุก บางครั้งเราเชิญสำนักพิมพ์ต่างๆ เข้ามาจัดงาน งานแทบแตก เพราะเด็กจะซื้อหนังสือเยอะมาก โดยหนังสือที่เข้ามาขายนั้นต้องเหมาะสมตามเกณฑ์ของโรงเรียนเราด้วย เด็กชอบอ่านหนังสือหรือไม่ชอบอ่าน เด็กจะชอบซื้อหนังสือค่อนข้างมาก แรกๆ เลยต้องเริ่มตั้งแต่พ่อแม่ กลางคืน เล่านิทาน เอาหนังสือให้ดู เด็กก็จะซึมซับกันไป การที่ทางบ้านจะปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน นั้น เพราะเป็นการสร้างความเคยชิน คือต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็กๆ”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

“ให้อ่านหนังสือที่เขาชอบหนังสือก็ได้จากที่บ้านบ้าง ที่ห้องสมุดโรงเรียนบ้าง ลูกผู้หญิงจะชอบอ่านดูรายการอาหาร ชอบอ่านนิทาน หนังสือที่ตลกขำขัน ส่วนลูกผู้ชายจะชอบอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้องกับกีฬา ดนตรี ทั้งนี้เขายังรู้จักเก็บเงินซื้อหนังสือเกี่ยวกับกีฬาที่เขาอยากได้ด้วยตนเองค่าศัพท์ไหนที่เขาไม่รู้เขาได้ เขาก็จะมาถามเรามีเวลาให้เขาแบ่งเวลาให้เขา อาจจะ10-15นาที เขาฟัง ป.4 ต้องค่อยๆ บอกตอนแรกๆ ตอนที่ยังเล็ก เราก็อ่านให้เขาฟังก่อน และอ่านตอนก่อนนอน10นาที เด็กอยากรู้เรื่องไหนเราก็ เราก็จะหยิบมาอ่านให้ฟัง”

(ผู้ปกครองโรงเรียนแย้มสอาด, สัมภาษณ์)

สามารถสรุปได้ว่าบทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ได้แก่ บทบาทของผู้บริหาร บทบาทของครู ครูบรรณารักษ์ บทบาทของนักเรียน และบทบาทผู้ปกครอง ให้การสนับสนุน ส่งเสริมทุกส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน คือ ผู้บริหารมีบทบาทในการสนับสนุน และส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง บทบาทของครู ครูบรรณารักษ์ คือ พัฒนาทักษะการอ่านตนเองและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และเป็นแบบอย่างการอ่านที่ดี บทบาทของนักเรียน คือ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านทั้งเป็นต้นแบบให้แก่เด็กนักเรียนด้วยกัน และเป็นผู้ได้รับการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และบทบาทผู้ปกครอง คือ สนับสนุน ร่วมมือ และเข้าร่วมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียน รวมทั้งการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียนที่บ้านด้วย

2.2 การมีส่วนร่วม

การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง หน่วยงานภายนอก และนักเรียน ภายในโรงเรียนผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เห็นความสำคัญและร่วมมือกันระหว่างครู ครูบรรณารักษ์ทั้งโรงเรียน การประชุม ช่วยกันแก้ปัญหา และรับฟังข้อเสนอแนะจากทุกคน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“ชุมชน ทางเจ้าอาวาสวัดฉัตรแก้ว ท่านก็ให้ความร่วมมือเต็มที่ งาน กิจกรรมต่างๆ (ตัวเงิน, งบประมาณ, สื่อ) ได้รับทุนจากการได้รับการบริจาค ได้รับการช่วยเหลือจากคน. ราชภัฏ”

(ผู้บริหารโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว, สัมภาษณ์)

“นอกจากผู้ปกครองมาบริจาคหนังสือ ทางโรงเรียนจะมีการแนะนำหนังสือต่างๆ และเราจะประสานงานกับกลุ่มบริษัทหนังสือต่างๆ เพื่อเปิดบูท ขายในวันสำคัญๆ เราก็จะแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้”

(ครูโรงเรียนแย้มสอาด, สัมภาษณ์)

ให้ผู้ปกครองมีส่วนในการช่วยนักเรียนในการอ่านขณะอยู่บ้าน โรงเรียนส่งเสริมแนะนำผู้ปกครอง และส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยมีส่วนร่วมทั้งกับนักเรียน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“ทางโรงเรียนเราก็ยังส่งเสริมให้ผู้ปกครองอ่านให้ลูกฟังด้วย เป็นการสร้างสานสัมพันธ์เด็กกับครูและผู้ปกครอง ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมตลอดเลย ยิ่งตอนเย็นๆ จะมีเครือข่ายผู้ปกครองเข้ามาร่วมด้วย ผู้ปกครองมีอะไรอยากเสนอแนะเค้าก็เสนอแนะ”

(ผู้บริหารโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว, สัมภาษณ์)

การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร

ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยให้การสนับสนุนนโยบายการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยจัดสรรงบประมาณ และสนับสนุนครู และนักเรียนให้เข้ารับการอบรมการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างสม่ำเสมอ ดำเนินการสร้างห้องสมุดของโรงเรียนในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ เพื่อให้ห้องสมุดเป็นแหล่งการอ่านของโรงเรียนที่จะทำให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนมากที่สุด ทั้งนี้มีการแสดงออกถึงการรักการอ่าน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน โดยเสนอแนะหนังสือที่น่าสนใจ เล่าเรื่องราวจากหนังสือที่ตนเองได้อ่าน บอกประโยชน์จากการอ่านและมีการตอบคำถามเล็กๆ น้อยๆ กับนักเรียนในช่วงเวลาเคารพธงชาติ หรือ การประชุมของโรงเรียนด้วย

“เราจะประชุมผู้ปกครอง ปลายปี ต้นปี เราแจ้งให้ผู้ปกครองตอนแจ้งผลการเรียน หากมีปัญหาก็จะมานั่งคุยกัน”

(ผู้บริหารโรงเรียนแย้มสอาด, สัมภาษณ์)

“ที่บ้านจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนชอบอ่าน การเริ่มต้นที่ดี การจับหนังสือที่ดี ที่ถูกใจ ประทับใจ สร้างนิสัย แล้วมาเจอโรงเรียนที่ส่งเสริม เป็นการเสริมกันอย่างพอดี และตัวเองด้วย”

(ผู้บริหารโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม, สัมภาษณ์)

การมีส่วนร่วมของครู

การมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมนิสัยรักการมีความสำคัญมาก เนื่องจากในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนครูมีน้อย และทั้งยังไม่มีครูบรรณารักษ์ จึงมีการร่วมมือกันระหว่างครูในโรงเรียนทุกท่าน ในการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยทุกท่านเห็นความสำคัญของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ดูแลให้ความสำคัญในการกับนักเรียน ร่วมกับผู้บริหารและผู้ปกครองในการร่วมมือกัน

“คุณครูที่มีชั่วโมงว่าง มาช่วยกันระดมความคิด เพราะครูบรรณารักษ์ของโรงเรียนเราไม่มี อีกทั้งครูที่มาเป็นครูบรรณารักษ์เขาไม่ได้เป็นครูบรรณารักษ์อย่างเดียว เขาเป็นครูคณิตศาสตร์”

(ผู้บริหารโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว, สัมภาษณ์)

การมีส่วนร่วมของนักเรียน

การได้รับโอกาสให้เป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน แสดงบทบาทสมมุติจากการอ่านในการกิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน การช่วยเหลือเพื่อนและน้องๆ ที่อ่านยังไม่คล่อง

สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ให้การสนับสนุนความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอก เป็นปัจจัยไปสู่โรงเรียนรักการอ่านที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

2.3 แรงจูงใจ

แรงจูงใจในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็นการเสริมแรงในทางบวก โดยให้ของรางวัล ได้แก่ ขนม อุปกรณ์การเรียน ดึงดูดให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน และเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“การจัดกิจกรรมแข่งขันการอ่านคำจากนิทาน นักเรียนแต่ละคนจะได้รับบัตรคำจากนิทาน ถ้าอ่านได้ คุณครูก็จะเซนต์ให้เพื่อยืนยันว่าเด็กคนนี้ได้มาอ่านหนังสือ คำก็เกิดความรู้สึกอยากอ่าน ก็จะมีของรางวัลเล็กๆ น้อยๆ เช่น เป็นที่คั่น ดินสอ หนังสือ คำก็จะสนใจอ่านกัน เพราะหากอ่านครบ 3 ครั้ง ก็จะได้รางวัล 1 ชิ้น”

(ครูโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว, สัมภาษณ์)

“ทำกิจกรรมการอ่านร่วมกับนานมีบุ๊ค พิชซ่า โดยการตั้งนิทานสั้นๆ มาร่วมโครงการ โดยใช้
 แต้้มแลกของรางวัล”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนแย้มสะอาด, สัมภาษณ์)

“ของรางวัล เราก็มีรูปแบบในการแจก โดยแต่ละปีจะแตกต่างกันไป เช่นปีก่อนเป็นดาว ปีนี้
 เป็นไข่ เป็นการกระตุ้นให้เด็กอยากเข้าร่วมกิจกรรม การจับสลากของรางวัล คือเด็กที่จะสามารถทำได้
 เขาก็จะรู้ว่าเขาจะต้องทำอะไรก่อนที่จะสามารถมาจับรางวัลได้ เช่นมาจากการตอบคำถามก่อน ตอบ
 คำถามไม่ได้ก็สามารถไปถามครู เพื่อน ผู้ปกครอง หรือการค้นหาจากคอมพิวเตอร์ คือตอบตามเพื่อน
 แล้วไม่แน่ใจ ก็ไปถามผู้ปกครอง
 แล้วก็นำคำตอบมาหย่อนที่ตู้”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

ภาพที่9 ต้นสอยดาวสำหรับจับของรางวัลจากการอ่าน

ภาพที่10 สมุดสะสมแต้มจากการอ่านเพื่อรับของรางวัล

สามารถสรุปได้ว่า การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนประถมศึกษา แรงจูงใจเป็นสิ่งที่ทำให้ให้นักเรียนสนใจอยากจะทำ อ่าน เกิดความรู้สึกชอบ อยากทำกิจกรรมการอ่านมาก การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนประถมศึกษาสร้างแรงจูงใจโดยการเสริมแรงในเชิงบวก คือ การให้ของรางวัลเล็กๆน้อยๆ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมจากการอ่าน ก็จะกระตุ้นให้นักเรียนอยากทำต่อไปเรื่อยๆ และเมื่อนักเรียนได้รับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยใช้การเสริมแรงทางบวกอย่างต่อเนื่อง การกระตุ้นจากแรงจูงใจภายหลังก็จะเกิดเป็นนิสัยรักการอ่านขึ้น

2.4 การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน มีการอ่านเข้ามาร่วมด้วยทุกวิชาและทุกระดับชั้นเรียน โดยแบ่งเป็นการเรียนการสอนอ่านในชั้นเรียน และการจัดการเรียนการสอนอ่านนอกห้องเรียน คือ

การเรียนการสอนอ่านในชั้นเรียน ครูได้นำการอ่านเข้ามามีบทบาทโดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงบทบาทสมมุติจากเรื่องราวที่อ่านในบทเรียนเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอ่านหนังสือเพื่อจะได้เข้าใจเนื้อเรื่องอย่างท่องแท้ก่อนที่จะมาแสดงให้ห้องเรียน ให้นักเรียนนำเสนอเรื่องราวที่ตนเองได้ไปอ่านเพิ่มเติมจากภายนอกมานำเสนอให้เพื่อนในชั้นเรียน การจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนโดยจัดกลุ่มนักเรียนที่อ่านคล่องและกับนักเรียนที่อ่านไม่คล่องให้อ่านหรือทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนที่อ่านคล่องช่วยเหลือกัน เนื่องจากนักเรียนภายในชั้นเรียนมีจำนวนมาก

ภาพที่11 การแสดงบทบาทสมมุติจากการอ่านบทเรียนภายในห้องเรียน

การเรียนการสอนและกิจกรรมการอ่านเพิ่มเติมนอกชั้นเรียนนั้นสามารถทำได้ทุกที่ของโรงเรียน กิจกรรมการเรียนรู้จากสวนพฤกษศาสตร์ของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักพืชต่างๆ จาก

การฝึกอ่านจากป้าย และในทุกวิชาต้องมีชั่วโมงที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดอย่างน้อยเทอมละ 1-2 ชั่วโมง ในการจัดการเรียนการสอนอ่านในห้องสมุดแม้ว่าบางโรงเรียนจะไม่มีวิชาห้องสมุด แต่ทุกโรงเรียนได้มีการจัดชั่วโมงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าไปค้นคว้าเพิ่มเติมในห้องสมุด

ภาพที่12 การจัดการเรียนการสอนอ่านในห้องสมุด

2.5 การใช้โสตทัศนูปกรณ์ และสื่อเทคโนโลยีในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

โรงเรียนได้จัดแหล่งการอ่านที่มีโสตทัศนูปกรณ์ และสื่อเทคโนโลยี คือ คอมพิวเตอร์ แทปเล็ต เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม แต่ก็ทางโรงเรียนยังไม่สนับสนุนให้นักเรียนใช้มากนัก เนื่องจากทำให้เสียสายตา และมีราคาค่อนข้างสูง โรงเรียนจึงค่อนข้างจำกัดและควบคุมการໃ้ใช้ โดยโรงเรียนจะส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยสนับสนุนและส่งเสริมการให้อ่านจากหนังสือมากกว่า

ภาพที่13 คอมพิวเตอร์ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมภายในห้องสมุด

2.6 แหล่งการอ่านและทรัพยากรการอ่านของโรงเรียน

แหล่งการอ่านของโรงเรียน

โรงเรียนนำได้จัดแหล่งการอ่าน คือ ห้องสมุดให้ทันสมัยเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ปรับปรุงสภาพแวดล้อมการอ่านด้วยการนำทรัพยากรการอ่านที่แปลกใหม่ เข้ากับปัจจุบัน สร้าง

บรรยากาศของแหล่งการอ่านให้น่าอ่าน เย็นสงบ เย็นสบาย มีมุมในการอ่านหลากหลาย ทั้งการนั่ง การเอน จัดหนังสือให้มีเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน และสามารถหยิบได้ง่ายโดยการจัดหมวดหมู่ของหนังสือตามรูปแบบตัวอักษร สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“หนังสือที่นี่มีเยอะมาก เพราะโดยตามหลักนักเรียน 1 คนต่อหนังสือ 7 เล่ม แต่ที่นี่เกิน และเด็กให้ความสนใจดีมากสามารถยืมกลับบ้านได้ด้วยนะค่ะ ส่วนหลักในการยืมหนังสือกลับบ้านก็จะไม่เกิน 3 วัน แต่หากเกินเราก็ไม่ได้ปรับอะไร อยากให้นักเรียนได้อ่านนั่นแหละค่ะ”

(ครูโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว, สัมภาษณ์)

“ห้องสมุดจะให้ความเงียบจะมีสมาธิ ปิดหน้าต่างแล้วเปิดแอร์ เย็นสบายดีค่ะ สะสมแถมบ์แลกของ”

(นักเรียนโรงเรียนแย้มสอาด, สัมภาษณ์)

ภาพที่14 บรรยากาศของแหล่งการอ่าน

การจัดทำห้องสมุดที่ใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เกิดจากแนวคิดของการเห็นความสำคัญของการอ่านและความสนใจนิทานของนักเรียนในระดับประถม และเพื่อให้นักเรียนผ่อนคลายจากการอ่านเรียนก็ยังคงอ่านหนังสือเดิม โดยเปลี่ยนเป็นการหยิบหนังสือการ์ตูนมาอ่าน ซึ่งดึงดูดให้นักเรียนเข้ามาอ่านหนังสืออย่างต่อเนื่อง

ภาพที่15 บรรยากาศของห้องสมุดการ์ตูน

แต่เนื่องจากบริบทและความพร้อมของโรงเรียนไม่เหมือนกัน การเห็นความสำคัญของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การสร้างให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนรักการอ่าน จึงไม่จำเป็นต้องเน้นความทันสมัย แต่เน้นถึงความสำคัญของการอ่าน แม้จะมีข้อจำกัดของบริบท ขาดงบประมาณ และการไม่มีครูบรรณารักษ์ดูแลปรับปรุงห้องสมุด แต่ด้วยการเห็นความสำคัญของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจึงเปลี่ยนการจัดซื้อที่เป็นอุปสรรคในบริบทโรงเรียน ความไม่พร้อมของห้องสมุดเปลี่ยนเป็นห้องสมุดเคลื่อนที่ ใช้พื้นที่จากลานกิจกรรม โรงอาหาร ห้องประชาสัมพันธ์ สวนพฤกษศาสตร์ ตามทางเดิน หรือแม้กระทั่งตามต้นไม้ในโรงเรียนให้เป็นแหล่งการอ่าน และสามารถทำกิจกรรมได้ทุกที่ สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“เรามีให้อ่าน ทุกที่ตั้งแต่ห้องห้องของผอ. ทุกๆที่สามารถอ่านได้หมด”

(ผู้บริหารโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว, สัมภาษณ์)

ภาพที่16 ห้องสมุดเคลื่อนที่

ภาพที่17 บรรยากาศของการนักเรียนจากแหล่งการอ่านนอกห้องสมุด

ทรัพยากรการอ่าน

ทรัพยากรการอ่านมีเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสนอแนะและสรรหาทรัพยากรการอ่าน การจัดทรัพยากรการอ่านภายในโรงเรียนได้ถูกจัดให้สะดวกต่อการหยิบจับและง่ายต่อการเข้าถึงของนักเรียน โดยได้จัดแนะนำหนังสือที่น่าสนใจแสดงเพื่อให้นักเรียนที่ไม่มีเวลว่างสามารถหยิบอ่านได้ทันที

โรงเรียนจัดทำทรัพยากรการอ่านขึ้นในรูปแบบที่เหมาะสมกับนักเรียนและโรงเรียน โดยทรัพยากรการอ่านที่จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนอ่านแล้วนำความรู้ที่ได้จากการอ่านบันทึกลงไป และเพื่อเอื้อต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

ภาพที่18 สมุดบันทึกการอ่าน

สามารถสรุปได้ว่า การมีแหล่งการอ่านและทรัพยากรการอ่านที่ดี มีความน่าสนใจ เป็นการชักชวนหรือดึงความน่าสนใจให้นักเรียนเข้ามาใช้แหล่งการอ่านและทรัพยากรการอ่าน ซึ่ง

แหล่งการอ่านและทรัพยากรการอ่านต้องปรับให้เหมาะกับบริบทและความพร้อมของโรงเรียน
เหมาะสมกับนักเรียน ทำให้เอื้อต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

2.7 กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

กิจกรรมมีหลากหลายรูปแบบถูกจัดขึ้นตามบริบทของโรงเรียนและเหมาะสมกับนักเรียน
กิจกรรมการส่งเสริมการอ่านได้รับการร่วมมือจากทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงาน
ภายนอก การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนประถมต้องใช้กิจกรรมเป็นหลัก พัฒนากิจกรรม
ส่งเสริมการอ่านขึ้นมาเรื่อยๆ เพื่อในทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วด้วย
สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“มีกิจกรรมเสียงตามสาย ที่หยิบสาระน่ารู้มาจากห้องสมุด โดยนักเรียนจะหาเรื่องที่เขาสอบ
ไปอ่านให้ครูฟังก่อนแล้วไปอ่านตามเสียงตามสาย กิจกรรมผู้นำเยาวชนรักการอ่าน นักเรียนที่เป็นผู้นำ
ก็จะเป็นผู้อ่านให้ฟัง กิจกรรมอ่านให้หนูฟังคือ ครูจะมาอ่านให้ หรือเด็กๆยืมหนังสือให้พ่อแม่อ่าน
ให้ฟัง เป็นต้น”

(ผู้บริหารโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว, สัมภาษณ์)

“การที่อยากให้เด็กประถมรักการอ่าน ส่วนใหญ่ต้องหา นิทาน เกมส์ เช่นให้เล่นเกมส์ก่อน
แล้วค่อยให้อ่าน ตัวอย่างกิจกรรมก็เช่นกิจกรรมประตุนำสู่คำจะมีลูกบอลมาดึงดูดการทำกิจกรรมการ
อ่านก่อน คือในตอนเช้าๆ ใครมาถึงก่อนก็โยนลูกบอลขึ้นแล้วหยิบคำศัพท์ (คือเด็กเล็กจะชอบเล่น)
เมื่อโยนแล้วเค้าจะได้บัตรคำ เราก็จะให้เค้านำไปขยายความต่อ นำคำไปแต่งประโยคหรืออาจนำไป
แต่งเป็นเรื่องราว โดยครูประจำวิชาชั่วโมงแรกจะเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ”

(ครูโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว, สัมภาษณ์)

“ครูทุกคนจะมีแนวทางเหมือนกันคือจะมาบูรณาการกับกลุ่มห้องสมุด ภาษาไทย ว่าจะจัด
กิจกรรมอะไรบ้าง”

(ครูโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว, สัมภาษณ์)

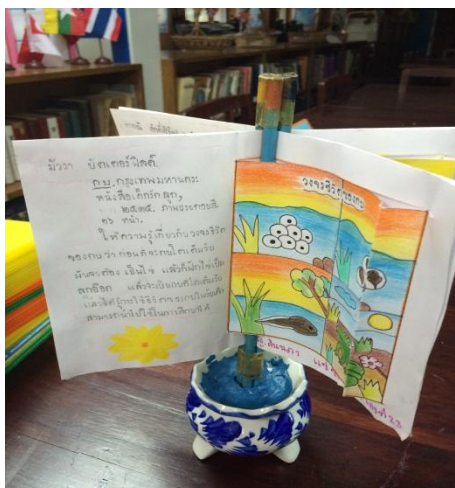
“จริงๆ แล้วสำหรับเด็กประถม กิจกรรมต้องมาก่อน จากนั้นก็เหมือนเป็นการดึงดูด เพื่อนๆ
ก็มาตามเต็มห้อง”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนแย้มสะอาด, สัมภาษณ์)

“หนูชอบกิจกรรมการเรียงความ งานลับดาห์หนังสือ”

(นักเรียนโรงเรียนแย้มสะอาด, สัมภาษณ์)

กิจกรรมการสร้างหนังสือทำมือโดยนักเรียน โดยนักเรียนได้ทำการสร้างหนังสือจากเรื่องที่ตนเองอ่านมา หรือแต่งขึ้นเอง เพื่อนำไปเผยแพร่ให้แก่ักเรียนคนอื่นๆ

ภาพที่19 กิจกรรมสมุดทำมือจากนักเรียน

สามารถสรุปได้ว่ากิจกรรมที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนประถมศึกษา มีความหลากหลาย การพัฒนากิจกรรมให้ทันสมัย และเหมาะสมกับเด็กในปัจจุบัน นำมาสอดคล้องกับบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีบทบาทในการแสดงออกด้านการอ่าน แทรกไปในชีวิตประจำวันเพื่อให้การอ่านเป็นส่วนหนึ่งของนักเรียน

2.8 ทศนคติในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

พัฒนาทักษะการอ่านอย่างต่อเนื่องและ แก้ปัญหาในการอ่านที่เป็นปัญหาพื้นฐานของการขัดขวางความสำเร็จของการนำไปสู่นิสัยรักการอ่านที่ดี โดยให้ความสำคัญกับนักเรียนที่อ่านไม่ออก หรืออ่านไม่คล่องและยังเห็นความสำคัญของนักเรียนที่อ่านคล่องแล้ว ให้มีการฝึกฝนการอ่านอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“ตอนแรกว่าจะเอาแต่เด็กที่อ่านไม่ออกเท่านั้น แต่เด็กที่อ่านคล่องแล้วถ้าเราไม่ส่งเสริมต่อไปไม่ดูแลเค้า เค้าก็จะแผ่วลงไป ก็เลยต้องมีเด็กที่อ่านคล่องคล่องด้วย เด็กที่อ่านคล่องเราก็จะให้เอาหนังสือ หอสมุดมาอ่านให้คุณครูฟัง หรือมาอ่านให้น้องๆ ฟัง”

(ผู้บริหารโรงเรียนวัดฉัตรแก้วจกกลนี, สัมภาษณ์)

“การอ่านหนังสือถือว่าเป็นทุนอย่างหนึ่งครับ ถ้าเราอ่านหนังสือถึงมันจะมาซ้ำ ถ้าเราสะสมตอนนี้ ภายหน้าเราก็ได้ใช้”

(นักเรียนโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว, สัมภาษณ์)

“การบังคับนั้นเขาจะไม่อยากอ่าน เราก็ต้องจัดสรรเวลาให้กับเขา สลับกับการเล่นเกมสัปดาห์ 15 นาที-1 ชม การฝึกอ่านโดยไม่ใช้วิธีการบังคับ ทีละนิดทีละนิด วันละเล็กละน้อย เขาจะค่อยๆซึมซับไป”

(ผู้ปกครองโรงเรียนแย้มสอาด, สัมภาษณ์)

“ในช่วงประถมเราจะต้องปลูกฝังเลย เนื่องจากเป็นช่วงที่สำคัญ เราจะต้องทำยังไงที่จะดึงให้เขาเข้ามาทางห้องสมุดของเรา ก็มีกิจกรรม ตอบคำถาม ตอนเช้า ให้รางวัลเล็กๆน้อยๆ กิจกรรมตอบคำถาม บางทีเขาก็รู้คำตอบอยู่แล้วเราก็จะให้เนื้อหาเสริมๆ เขาไปอีก มีที่มาที่ไปยังไง”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

“ส่วนหนึ่งที่ว่าจะสนับสนุน ไม่จำเป็นต้องอยู่ที่ฐานะ หนังสือสามารถหาอ่านได้หมด คือพีก็ เป็นครอบครัวปกติ แต่พ่อรักการอ่าน ชอบไปยืมหนังสือในชุมชน พ่อพีบอกว่าถูกกล้วยแขกก็สามารถอ่านได้ทุกอย่าง เป็นแค่ส่วนหนึ่งที่จะ support แต่ครอบครัวจะมีพื้นฐานแนวคิดที่ว่า ครอบครัวมีพื้นฐานการศึกษาแบบไหน ยังไงมีผลเหมือนกัน แต่หากครอบครัวนั้นมีพื้นฐานการศึกษาน้อยแต่อยากให้ลูกเรียนหนังสือสูงก็ปลูกฝังให้ลูกอ่านหนังสือ”

(หัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

“ผมมองว่าเด็กในปัจจุบันอ่านหนังสือเก่ง ไม่ใช่ว่าเหมือนที่เป็นข่าวๆ สังเกตจากหลายๆที่ แต่อาจถูกปิดกั้นว่าไม่เหมาะสม ไร้สาระ ผู้ปกครองจะเป็นแบบอย่างที่สำคัญ คุณพ่อคุณแม่ชอบอ่านหนังสือ ถึงแม้ว่าจะดูเหมือนอ่านที่ไร้สาระบ้าง แต่ก็มีสาระแฝงอยู่ คุณแม่อ่านนิยาย คุณพ่อชอบอ่านแนวscifi แนวสอบสวน สืบสวน เมื่อเด็กเห็นพ่อแม่อ่านหนังสือ ตัวเองไม่ได้ทำอะไร เขาก็ต้องหาหนังสือมาอ่าน การดูทีวีก็มีบ้าง แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการอ่านหนังสือ”

(ผู้ปกครองโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 20 นักเรียนในห้องสมุด

สามารถสรุปได้ว่า ทักษะที่ดีในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เห็นความสำคัญของการอ่านของ
ทุกๆ ฝ่าย เป็นแรงผลักดันให้เกิดการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ตอนที่ 3. องค์ประกอบของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

โรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในการส่งเสริมนิสัยรักการ
อ่าน มีองค์ประกอบ 5 ข้อ ดังนี้

1. ความสำคัญของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

บริบทของโรงเรียนอยู่กลางชุมชน มีความแข่งขันสูง การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านไม่เพียงแต่
ปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความรักการอ่านเท่านั้นแต่ยังเป็นการแนะแนวทางให้นักเรียนสามารถนำ
ความรู้ไปพัฒนาเพื่อการดำรงชีพต่อไปภายหน้าโรงเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านเป็นทักษะ
พื้นฐานในการเรียนทุกๆ ด้าน และเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนต่อในระดับที่สูงต่อไป การส่งเสริม
นิสัยรักการอ่านเป็นกิจกรรมหลักของโรงเรียน ผู้บริหารได้เห็นความสำคัญส่งเสริม และสนับสนุน
ต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานาน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“การอ่านหนังสือถือว่าเป็นทุนอย่างหนึ่งครับ ถ้าเราอ่านหนังสือถึงมันจะมาเข้า ถ้าเราสะสม
ตอนนี้ ภายหน้าเราก็ได้ใช้ และสำหรับผม ป.6 การอ่านสำคัญมากเพราะต้องใช้สอบต่อมัธยมครับ”

(นักเรียนโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว, สัมภาษณ์)

“ที่นี่เราจะส่งเสริมนิสัยรักการอ่านตั้งอนุบาลเลย เราปลูกฝังจนไม่รู้ว่าเป็นนโยบาย คือ
เหมือนเป็นวิถีชีวิตของครูพัฒนา”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

“การอ่านเป็นพื้นฐาน แต่การที่จะต่อยอดเป็นจุดสูงสุดในชีวิตของเขา พี่คิดว่าสำคัญ เพื่อเขาไปใช้ในชีวิตของเขา”

(หัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

สามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนเห็นความสำคัญของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีการส่งเสริมเสริมอย่างต่อเนื่อง ครูทุกคนตระหนักถึงผลดีของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเกิดเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

2. เป้าหมายในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

เป็นโรงเรียนแกนนำด้านการส่งเสริมการอ่าน ให้นักเรียนมีความสุขในการอ่าน นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาทุกคนต้องอ่านได้ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความสุขในการอ่าน เกิดนิสัยรักการอ่านนักเรียน เป้าหมายในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การสร้างห้องสมุดการ์ตูน เพื่อให้นักเรียนเกิดนิสัยรักการอ่าน และเป็นโรงเรียนรักการอ่าน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“ทางโรงเรียนจะกำหนด นโยบาย กฎของโรงเรียนมา แยมสะอาดจบ เด็กจะต้องอ่านได้ทุกคน เรารับรอง จบ ป.6 วิเคราะห์ได้ เช่น เรามีสระว่ายนํ้าคุณต้องว่ายนํ้าเป็น”

(ผู้บริหารโรงเรียนแยมสะอาด, สัมภาษณ์)

สามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนวางเป้าของโรงเรียนไว้ชัดเจนต้องเป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ผู้บริหาร และครูต้องมีนิสัยรักการอ่าน แบบอย่างในการอ่านที่ดีแก่นักเรียน เพื่อสามารถส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้นักเรียนสามารถอ่านได้แต่ยังเกิดเป็นนิสัยรักการอ่าน

3. หลักในการดำเนินการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

การดำเนินการส่งเสริมการอ่านโรงเรียนยึดแนวนโยบายจากกรุงเทพมหานคร เพื่อกำหนดเป็นนโยบายแนวทางการส่งเสริมที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน การดำเนินการส่งเสริมมีแนวปฏิบัติหลากหลายรูปแบบ ไม่มีวิธีหรือรูปแบบที่แน่นอน จะเน้นการใช้กิจกรรม ใช้บริบทรอบๆโรงเรียน เป็นหลัก และนำเรื่องราวในชีวิตประจำวันมาแทรก นำต้นแบบที่ดีจากผู้บริหาร ครูภาษาไทยดีเด่น และนักเรียนที่เป็นแกนนำด้านการอ่าน ช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“นโยบายการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เราก็มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในแต่ละส่วน เรา จะแจ้งให้คุณครูทุกท่านได้ทราบ แต่งตั้งคณะกรรมการไป และมีการปรึกษาหารือทุกเดือนกับคุณครูว่าเราจะทำอะไรกันบ้าง หรือทำอะไรกันต่อไป ทั้งนี้เราก็ได้ร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นๆ ด้วย”

“การจัดกิจกรรมบันทึกการอ่าน 1.เด็กได้ความรู้ ได้อ่านหนังสือที่เขาชอบ 2. เราก็จะรู้ว่านักเรียนชอบอ่านอะไร ก็จะได้ทำเป็นสถิติเพื่อใช้เป็นแนวทางจัดซื้อหนังสือต่อไป”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนแยมสะอาด, สัมภาษณ์)

“ครูขาด จำเป็นต้องกระจายไปสอนกัน ปีนี้เลยสอนภาษาไทยช่วยครูเขาสอน เพราะเป็น บรรณารักษ์ เดิมผอ. เพิ่งเกษียณ แต่เราก็ต่อยอดกันขึ้นมา ทำเหมือนเดิม แต่แค่เปลี่ยนแปลง ผู้บริหาร”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ, สัมภาษณ์)

สามารถสรุปได้ว่า หลักการดำเนินการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านกำหนดนโยบายเป็นของ โรงเรียน โดยรูปแบบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจะแตกต่างกันไปในแต่ละปี

4. การขยายผลสำเร็จการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

นำผลสำเร็จมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับนักเรียนและ สังคมที่เปลี่ยนแปลง สร้างความสัมพันธ์ จัดสรรทรัพยากรการอ่านแก่ชุมชน และโรงเรียนอื่นๆที่การ จัดสรรทรัพยากรการอ่าน ถ่ายทอดแนวปฏิบัติให้แก่โรงเรียนมาศึกษาดูงาน สอดคล้องกับการ สัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“เมื่อทำกิจกรรมแล้ว ครูต้องเอากิจกรรมไปต่อยอด หรือไปทำประโยชน์ให้ได้ ปลายๆจะหา คำจากหนังสือพิมพ์ เพื่อให้เขาน่าจะได้ความรู้ที่กว้างขึ้น ตามเด็ก ถ้าเป็นภาษาไทยก็เชื่อมโยงไปที่ ภาษาไทย เช่น คำควบล้ำ นักเรียนลองออกเสียงให้ฟังสิ กิจกรรมต้องให้เกิดผลให้เรื่องการเรียนรู้ ด้วย จะสนุกอย่างเดียวไม่ได้เพราะฉะนั้นกิจกรรมก็จะไม่มีความหมาย เด็กก็ไม่เห็นความสำคัญ ถ้าครู ทุกคนเห็นความสำคัญของกิจกรรม เชื่อมโยงเด็กก็จะเห็นความสำคัญด้วยในระดับหนึ่ง”

(ครูโรงเรียนวัดฉัตรแก้วจางลณี, สัมภาษณ์)

สามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนได้นำผลสำเร็จจากการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านไปขยายผลกับ ชุมชน ให้ชุมชนเพื่อเป็นแนวทางการเกิดชุมชนรักการอ่านขึ้น โรงเรียนอื่นๆที่สนใจ นำทั้งข้อสำเร็จ และข้อบกพร่องมาพัฒนาปรับปรุงการส่งเสริมของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

จากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สามารถสรุปได้ว่ามีองค์ประกอบของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) 4 ข้อ คือ 1) ความสำคัญ ของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน 2) เป้าหมายในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน 3) หลักในการดำเนินการ ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน 4) การขยายผลสำเร็จการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

กิจกรรมเยอะ ดูไม่ทั่วถึง เขาก็อาจจะมาดูตรงนี้ได้ อย่างเช่นปีนี้ ASEAN กำลังมา เราก็จัด ห้องเราจะเก็บไปเพราะหมดการศึกษาจะจัดได้ 2 ปีแล้ว(ห้องเรียนวิทยาศาสตร์) เพราะเด็กเริ่มชินแล้ว เราก็ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ เราประกวดได้รับรางวัลมาด้วย การจัดห้องสมุด”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

“เราจะปลูกฝังให้นักเรียนรักการอ่าน โดยมีกิจกรรมรักการอ่าน ในตอนเช้าโดยมีหนังสือหลากหลายให้เขาเลือกอ่าน ไม่บังคับ เพราะถ้าเราไปบังคับเขามันเหมือนไป fix กรอบให้เขา เขาจะไม่รู้สึกรักการอ่าน แต่ถ้าเขาอ่านหนังสือที่เขาชอบ สนใจ จะทำให้เขาเกิดความรักในการอ่านมากยิ่งขึ้น และในช่วงโมง เรียนเราจะมีการฝึกฝนเด็กให้อ่านหนังสือ เขาก็จะมีพัฒนาการอ่านดีขึ้น เมื่อเขาอ่านได้ ดีขึ้นมันก็จะเป็นการปลูกฝังให้เขาอยากอ่านมากขึ้น สังเกตจากเด็กที่ แรกๆ อ่านไม่คล่อง เขาก็อยากอ่านหนังสือ เขาจะมองรูปภาพ แต่พอให้ช่วงโมง เราฝึกให้เขาอ่านในช่วงโมงเรียนได้ อ่านหนังสือ อ่านออกเสียงมากๆ มันจะเป็นพื้นฐานในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน อ่านหนังสือได้คล่อง เขาก็เกิดนิสัยรักการอ่าน เขาก็จะอ่านหนังสือที่หลากหลายขึ้น”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

“กิจกรรมของห้องสมุดจะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริม ป.1-ป.6 แต่ละกิจกรรมที่เน้นเป็นพิเศษคือ ป.2-ป.3 เพราะมีวิชาการใช้ห้องสมุด”

(อาจารย์บรรณารักษ์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทางโรงเรียนจะประชาสัมพันธ์ แจ้งให้ผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองมีเข้ามาส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนทั้งที่โรงเรียน และดูแลส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่บ้าน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“กิจกรรมรักการอ่าน เราจะมีผู้ปกครองเข้ามาช่วยเหลือ ให้เซนต์ด้วย ครูที่ปรึกษาทำให้ได้ครบ 15 เรื่อง ใน 1 เทอมเดือนหนึ่งทำ 4 เรื่อง แต่เด็กจะอ่านมากกว่านั้นเราก็จะให้เขาเลือกเรื่องเอง และเด็กประถมส่วนใหญ่จะเป็นนิทาน ปีนี้จะมีการบูรณาการไปถึงภาษาไทย ป. 4-6 มีครูกำหนดเรื่องให้ เป็นเรื่องสั้นๆ ให้สรุปเอง หาหนังสือจากแหล่งไหนก็ได้ แต่ให้ผู้ปกครองเซนต์รับรองมาด้วย แล้วก็ให้ผู้ปกครองมาบริจาคหนังสือ แต่เราก็ต้องมาคัดเลือกอีกทีว่าเหมาะสมไหม หากไม่เหมาะสม บางอันล้ำสมัย นิตยสาร บางเล่มเป็นบทเรียน ซึ่งทางโรงเรียนก็ไม่ได้ใช้แล้ว เราก็จะส่งบริจาคอีกที”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

สร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ให้รางวัล ได้แก่ เกียรติบัตร ขนม รูปแบบการรับรางวัลจากการอ่าน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“ที่นี้จะไม่ปรับ ถ้าเด็กไม่คืนตรงเวลา แต่เราจะใช้วิธีเชิงบวก คือ ให้อ่านรางวัล หากมีการคืนตรงกำหนด 10 ครั้ง”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม, สัมภาษณ์)

“เราก็เสริมในแต่ละวันจะให้ 5 ข้อต่อวัน ใครที่มาเข้าร่วม จะขึ้นเวที นักเรียนจะเป็นผู้จัดการเอง เป็นทีมงานดูแลบริหารจัดการของเขาเองในทุกเช้า และประจำเดือน จะทนายคำสุภาชิต ให้ความหยิบกระดาษไปตอบแล้วหย่อนที่ตู้ แล้วเดือน 1 เราก็จะมาตรวจใครตอบถูกเราก็ให้เขาไปจับของรางวัล คล้ายๆกับสอยดาว เรามีต้นไม้เป็นดาวและเสียรางวัลไว้ เขาจะไม่ทราบว่ารางวัลคืออะไร เขาจะตื่นตื่นเพื่อที่จะได้มีสิทธิ์ในการจับรางวัล แต่เราจะแบ่งออกเป็น 2 ช่วงชั้น เพราะรู้ความสามารถของเขาจะยังไม่เท่ากัน”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

เป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่าน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บรรณารักษ์ แนะนำเรื่องอ่านที่น่าสนใจให้นักเรียน นักเรียนที่ได้รับรางวัลการอ่าน ดูแล ช่วยเหลือ ชักชวน อ่านหนังสือให้หน่อยๆ ฟัง เป็นตัวแทนการทำการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแนะนำหนังสือให้เพื่อนๆ และน้อยๆ และยกตัวอย่างแบบการอ่านที่ดี ได้แก่ ผู้บริหารรักการอ่าน ครูต้นแบบ นักเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นยุวทูตการอ่าน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“ในเวลาการประชุมท่านผู้บริหาร ชอบหนังสือเล่มไหน ท่านก็จะมีแบบมาด้วยในวาระการประชุมท่านอ่านแล้วสรุป สักต้อออกมามีงานลับตำราที่รักการอ่านก็จะมีการจัดหนังสือและรูปท่านอาจารย์ท่านนั้นที่ชอบหนังสือแต่ละเล่มนั้นด้วย”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

พัฒนาแหล่งการอ่านและทรัพยากรการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน จัดทำแบบบันทึกการอ่าน เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การปรับปรุงแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“ครูยากี่ให้นักเรียนวาดรูปห้องสมุดในฝัน ของนักเรียนว่าเป็นอย่างไร แล้วครูยากี่นำเอาที่นักเรียนวาด หรือเขียนบรรยายมาปรับปรุง เป็นแนวทางในการปรับปรุงห้องสมุด”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนแย้มสอาด, สัมภาษณ์)

“ความน่าสนใจทำให้ 1. เด็กอยากเข้าห้องสมุด 2. เด็กได้ทักษะจากหนังสือที่เขาค้นคว้าเอาไปใช้ในห้องสมุด การบริหารจัดการในห้องสมุด การจัดกิจกรรมเพื่อดึงดูด หรือทำกิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่ ในรูปแบบของตะกร้า ให้เด็กๆ สามารถหยิบอ่านได้ รูปแบบวิธีการดำเนินงานไม่มีตายตัว”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนแยมสอาด, สัมภาษณ์)

“เราใช้กิจกรรมร่วมกันในช่วงพักกลางวัน ให้ยืมคืน เป็นการดูนสารคดี และมูมนหนังสือในห้องเรียน เราทำบันทึกการอ่าน ชั่วโมงรักการอ่านแรกๆ ทำเป็นใบบันทึกการอ่าน หลังๆ เราก็ทำเป็นเล่มๆ เข้าร่วมโครงการกับเอกชนต่างๆ”

(ครูภาษาไทยโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ, สัมภาษณ์)

“การบูรณาการการอ่าน เช่นเราอยากให้เด็กไปค้นคว้า เราจะไม่ระบุว่าต้องเป็นภาษาไทยอย่างเดียว เขาสนใจในกลุ่มสาระวิชาไหน ให้เขาไปเลือกอ่านในเรื่องนั้น แล้วมาเขียน สรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่ได้”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

พัฒนาทักษะและความสามารถในการอ่านของนักเรียน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 นักเรียนที่อ่านยังไม่คล่อง จะมีกิจกรรมแก้ปัญหาการอ่านโดยเฉพาะ เข้ารับการปรับปรุงการอ่าน ครูจะเป็นผู้ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดโดยร่วมมือกับผู้ปกครองให้สามารถอ่านได้ทุกคน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“เตรียมหนังสือให้กับเด็ก ให้เด็กบันทึกการอ่าน และมีการบูรณาการโดยใช้กิจกรรมหมอภาษาจะมีการใช้ผลตอนสั้นทอม ทางครูบรรณารักษ์จะติดต่อกับครูภาษาไทย ห้องไหนอ่านไม่ออกก็คน ก็จะส่งมาเข้าร่วมกิจกรรม หมอภาษา”

(ครูโรงเรียนแยมสอาด, สัมภาษณ์)

“เด็กที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ส่วนใหญ่จะเป็นในเด็กป.1 ทอม 1 จะคัดออกมาได้กลุ่มหนึ่ง แล้วมีท่านอาจารย์สร้อยทองซึ่งเกษียณไปแล้วมาดูแล แต่เด็กสมัยนี้พัฒนาการค่อนข้าง เร็ว เด็กอ่านออกเขียนได้”

(หัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

กลุ่มที่ 2 นักเรียนที่อ่านคล่อง อ่านเก่ง โรงเรียนจะส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง ฝึกให้อ่าน เช่นเดียวกันแต่จะเน้นไปในด้านการส่งเสริมในเกิดนิสัยรักการอ่าน ได้แก่ ให้ช่วยครู ดูแลอ่านหนังสือในน่องฟัง ดูแลช่วยเหลือเพื่อนในการอ่าน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“กิจกรรมเวทีคนเก่ง เด็กอาจจะมีความสามารถในการเล่านิทาน จะมีเวทีให้เขา”

“นักเรียนต้องทำบันทึกการอ่าน ทอมละอย่างน้อย 20 เรื่อง”

(ผู้บริหารโรงเรียนแยมสอาด, สัมภาษณ์)

“นักเรียนบางคนเขาก็มาตัวเอง ให้เด็กแสดงบทบาทสมมุติ เด็กจะรู้และจัดกิจกรรมในห้องประชุม แสดงจาก เรื่องที่เขาไปอ่านมานั้นแหละ”

(ครูโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว, สัมภาษณ์)

การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านทำได้ทุกส่วนของโรงเรียนตั้งแต่ห้องผู้บริหาร ป้ายทางเดิน โรงอาหาร ห้องเรียน สวน สนาม ห้องน้ำ ทำการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้ทุกที่ในโรงเรียน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“การเรียนการสอนของเรามีการเปลี่ยนแปลงสถานที่มากมาย เพราะภาษาไทยเรียนได้ทุกที่ การจัดการเรียนการสอนของผมค่อนข้างอาศัยบริบทรอบๆโรงเรียน มีลานตรงสวนสมุนไพร คุณครูก็จะทำซื้อต้นไม้ไปติดไว้ แล้วพานักเรียนไปจดบันทึกบ้าง แหล่งเรียนรู้บริเวณต้นไทร เป็นบริเวณที่เด็กชอบเล่นเกม ตอบคำถามกันมากที่สุด”

(ครูโรงเรียนวัดฉัตรแก้ว, สัมภาษณ์)

โดยการจัดบริบทโรงเรียนให้เป็นแหล่งการอ่านที่ทันสมัย มีทรัพยากรการอ่านที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้ทันที และทุกๆที่ในโรงเรียน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“ทุกห้องเรียนนักเรียนจะมีตะกร้าอ่านหนังสือ แต่ละห้องเรียน”

“ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงห้ามเป็นห้องสมุดแบบเดิม ห้องสมุดแบบใหม่ แบบเชิงบวก เราต้องทำงานหนักกว่าเดิมหลายเท่า การกั้นห้องเพื่อการใช้ที่คุ้มค่า การย้ายชั้นหนังสือใหม่ ทำเป็น 3 ห้อง แบ่งเป็น ห้อง การ์ตูนความรู้ ห้องสมุดอาจารย์ มีคอมพิวเตอร์”

(อาจารย์บรรณารักษ์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม, สัมภาษณ์)

“เพราะเราส่งเสริมทุกอย่างไม่จำเป็นต้องอยู่ในห้องเรียน มีห้องสมุด 2 ที่ ห้องสมุดหลัก และห้องสมุด การ์ตูน”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ, สัมภาษณ์)

การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านไม่นำไปรวมกับการสอบ หรือให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเกิดกดดัน ไม่เน้นการประเมินผลกับเด็กในด้านคะแนน หรือการทดสอบผ่านหรือไม่ผ่าน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“ผมพยายามทำอะไรง่ายๆ ไม่ให้รบกวนผู้อื่น จะไม่มีการประเมินผลนะ ตรวจสอบภายในกิจกรรมบางอย่าง ถ้าเรามุ่งแต่ประเมินไปซะทุกเรื่อง กิจกรรมนั้นก็อาจเป็นกิจกรรมที่แข็ง สร้างความอึดอัดใจให้กับเด็ก เรามีเวลาตั้ง 200 กว่าวัน เราไม่จำเป็นต้องทำแล้วประเมินเลยในขณะที่ เด็กมีความสุขมาก ผมก็ปล่อย”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ, สัมภาษณ์)

“จะบังคับให้เขาอ่านไม่ได้ ไม่ต้องจับผิด ว่าเป็นการย่อ คือวิชานี้เป็นวิชาที่ไม่กินก็ไม่ตาย แต่ถ้ากินร่างกายก็แข็งแรง ไม่มีคะแนน ไม่กดดัน ทั้งเด็ก ผู้ปกครอง”

(อาจารย์บรรณารักษ์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

กิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านนำไปแทรกในวิชาต่างๆ เป็นการบูรณาการร่วมกับวิชาอื่นๆ สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

เราก็จะมีการบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระ เขาก็สนับสนุนให้มาค้นคว้า เช่น ให้ชิ้นงาน หรือ มอบหมายในรายชั่วโมง โดยคุณครูต้องมีส่วนส่งเสริม ให้ความคิดเห็นของคุณครู

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

นักเรียนสามารถเลือกอ่านหนังสือที่ตนเองชอบ นักเรียนทุกคนสามารถเสนอแนะแสดงความคิดเห็น แนะนำหนังสือที่อยากอ่าน ให้ทางโรงเรียนได้ สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“ให้เด็กไปเลือกที่ ร้านหนังสือ เดิมใช้นโยบายคนละ 100 บาท ปัจจุบันปรับมาเป็นตัวแทน คือ บรรณารักษ์ไม่ได้เลือกหนังสือเอง ให้ผู้อ่านผู้ใช้เป็นผู้ได้เลือกเอง เพื่อตอบสนองความต้องการ และมีบันทึกการอ่านสัปดาห์ 1 เล่ม ใช้แบบฟอร์ม Reading Thailand เพื่อให้เด็กอ่านและเรียนรู้ได้ หลากหลาย และมีคุณครูตรวจ”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ, สัมภาษณ์)

“เด็กที่นี่ เขาก็จะสมบูรณ์อยู่แล้วในแง่ของตัวเอง อย่างเช่น ปีนี้เขาก็จะมาเสนอ อยากอ่านเรื่องอะไร หรือคุณครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มาเสนอ เพื่อปีหน้าจะได้มาสอน หากมีเพียงพอ ก็ต้องระงับคำร้องขอไป แต่หากไม่มีทางเราก็จะจัดหาอย่างเต็มที่ และเมื่อมีงานสัปดาห์หนังสือก็จะเจอเด็กไปเดินเลือกซื้อหนังสือเต็มเลย ส่วนใหญ่พอเขาอ่านแล้วเขาก็จะนำมาบริจาคในห้องเรียนของเขาเอง ซึ่งในแต่ละห้องเขาก็จะมีมุมหนังสือเป็นของเขาอยู่แล้ว ชั้นสำหรับเขาเอง ที่เวลาเขาอยากอ่านก็สามารถหยิบอ่านได้เลย”

(ครูบรรณารักษ์โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

“คนซื้อไม่ได้ใช้ คนใช้ไม่ได้ซื้อ ไม่มี เนื่องจาก เราจะทำการแจกแบบสอบถามกลุ่มสาระไป ก่อนว่าใครจะใช้หรืออยากได้อะไร”

(หัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

ครูภาษาไทย ครูบรรณารักษ์ ร่วมมือกับกลุ่มสาระอื่นๆ ได้แก่ ชักชวนมาทำกิจกรรมในห้องสมุด ส่งข่าวสารกิจกรรมที่น่าสนใจ จัดส่งหนังสือไปยังห้องเรียนหรือวางตามมุมต่างๆ ของโรงเรียน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“การเล่านิทาน ตอบคำถามตามบอร์ด ประจำทุกเดือน ส่งหนังสือประจำทอม วารสาร ประจำเดือนให้แต่ละห้องเรียน ไว้ที่มุมหนังสือ ห้องสมุดจะมีจดหมายข่าวทุกๆ เดือนส่งไปตามห้องเรียน ว่าเดือนนี้มีกิจกรรมอะไรบ้าง ส่งไปยังห้องเรียน”

(อาจารย์บรรณารักษ์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเน้นความชอบความเหมาะสมตามวัยของเด็กประถมศึกษา ได้แก่ การใช้วรรณกรรมเป็นแนวทางในการจัดแหล่งการอ่าน และรูปแบบของทรัพยากรการอ่าน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องดังนี้

“อาจารย์มีแนวคิดที่ว่า การสอนเป็นหมวดหมู่ นักเรียนจำไม่ได้หรอก ก็เลยทำการ์ตูน แต่ไม่ได้บังคับให้เด็กท่อง คือ เขาจะซึมซับเข้าไปเองโดยไม่รู้ตัว วิธีการทำเป็นประวัตินักสืบ ผู้ช่วย (เป็นผู้ปกครอง) เป็นการหลอกล่อเข้ากับ Theme นักสืบ บางคนถามว่าทำไมสอนยากจัง แต่ก็พิสูจน์ว่า มันไม่ยากเพราะเอาเกมส์กิจกรรม ศิลปะ เข้ามาด้วย (ปัญหาของเด็ก ป.2 คือ เขียนไม่เก่ง) แต่ในบทที่ 2 นี้จะทำให้เด็กเขียนจนที่ไม่พอ เพราะเกิดจากเหตุการณ์ชักชวนขึ้นมาเราก็จะมีบทบาทในการชักชวน สมมุติ จริงๆ ก็ไม่มีอะไร แต่พอเข้าไปเป็นนักสืบ เข้าก็จะเกิดการจินตนาการ แต่งเรื่อง แต่งชื่อเอง แล้วก็จะให้เขาสังเกตภาพคนในห้องสมุดว่ามีใครบ้าง ทำหน้าที่อะไรบ้าง เป็นการสอดแทรก การสอน ตำแหน่งหน้าที่ของบุคคลที่อยู่ในห้องสมุด เพราะหากเราจะไปสอนเขาเลยว่า บรรณารักษ์ คือใคร แนนอน เขาก็ต้องงงๆ และทั้งนี้เราก็จะบอกเขาว่าอย่าให้คนที่เราสังเกตภาพรู้ตัวเป็นอันขาด ค่อยๆ แอบมาสังเกตนะ อันนี้ก็เหมือนเป็นการหลอกล่อให้นักเรียนมาเข้าห้องสมุดด้วยอีกวิธีหนึ่ง”

(อาจารย์บรรณารักษ์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สัมภาษณ์)

“ในชั่วโมงเรียนจะสอนโดยการบูรณาการโดยการใช้การอ่าน แล้วให้เด็กคนไหนที่อ่านไม่ได้ เราก็จะมีชั่วโมงอ่านซ่อมเสริม ทุกวิชา รวมกันหมด พบผู้ปกครอง ระยะเวลาหนึ่งจะคัดกรอง คนไหนมีปัญหาเราก็จะจัดสอนตอนเข้าผู้ปกครองจะดูแลเรื่องการอ่าน วันรุ่งขึ้นเขาจะติดตามงาน เป็นระยะๆ”

(ครูภาษาไทยโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ, สัมภาษณ์)

จากผลการวิจัยสามารถสรุปแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ได้ดังนี้

1. การพัฒนาบุคลากรในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ให้เข้ารับการอบรม พัฒนาทักษะความรู้ความสามารถ ของทั้งผู้บริหาร ครู บรรณารักษ์ และนักเรียน เพื่อนำมาถ่ายทอดและส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

2. โรงเรียนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยสนับสนุนให้นักเรียน ครู บรรณารักษ์ รวมทั้งผู้บริหารอ่านหนังสือและแลกเปลี่ยนพูดคุยเกี่ยวกับการอ่าน รมรงค์ส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ได้รับความร่วมมือกับนักเรียนและผู้ปกครอง โดยการใช้กิจกรรมเป็นหลัก จัดให้มีสื่อต่างๆ ดึงดูดให้นักเรียน เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการอ่าน เกิดความต้องการอยากอ่านมากขึ้น ทั้งนี้อาศัยการเสริมแรงในรูปแบบต่างๆเข้ามาช่วยในการกระตุ้น มีต้นแบบ และการถ่ายทอดตัวอย่างที่ดีในการสร้างนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งมีหน่วยงานต่างๆเข้ามาร่วมด้วย

3. การพัฒนาแหล่งการอ่านและทรัพยากรการอ่าน โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดซื้ออุปกรณ์ การพัฒนาแหล่งการอ่าน ปรับปรุงห้องสมุดและแหล่งการอ่านที่เอื้อต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนโดยการพัฒนาห้องสมุดให้มีคุณภาพและทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้นแบบของแหล่งการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน พัฒนาหนังสือและสื่อต่างๆที่เอื้อต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านส่งเสริมสนับสนุนให้มีหลักสูตรการผลิตและพัฒนาหนังสือและการส่งเสริมการอ่าน

4. พัฒนาทักษะและความสามารถในการอ่าน การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในการเรียนการสอนเน้นการอ่านและบูรณาการการสอนการอ่านในทุกกลุ่มสาระการ จัดกิจกรรมการให้นักเรียนได้นำเอาความรู้ความสามารถจากการอ่านมาใช้ ทั้งนี้ให้นักเรียนทุกคนได้รับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านไม่แบ่งแยกเป็นนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านเท่านั้นที่ได้รับการส่งเสริม ทั้งนี้ นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่โรงเรียนด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาโรงเรียนประถมที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาโรงเรียนประถมศึกษารวม 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดคณิกาผล โรงเรียนวัดฉัตรแก้วจางลณี โรงเรียนแย้มสอาด โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม และโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ เก็บข้อมูลจากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ กลุ่มให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ครูบรรณารักษ์ นักเรียน และผู้ปกครอง จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ครูบรรณารักษ์ นักเรียน และผู้ปกครอง แรงจูงใจในเชิงบวกในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน แหล่งการอ่านและทรัพยากรการอ่านของโรงเรียน และทัศนคติในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของผู้บริหาร ครู ครูบรรณารักษ์ นักเรียน และผู้ปกครองนั้น เนื่องจากโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีบริบท สภาพแวดล้อม ปัจจัยการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่แตกต่างกันไปในแต่ละโรงเรียน ซึ่งปัจจัยทุกด้านล้วนมีความสำคัญเพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนเกิดการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่เป็นเลิศในโรงเรียน คือบริบทโรงเรียนแม้จะมีลักษณะเอื้อต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีแหล่งการอ่านหรือทรัพยากรการอ่านที่เอื้อต่อการอ่าน แต่หากขาดการส่งเสริม การสนับสนุน จากผู้บริหาร ครู นักเรียน และแม้กระทั่งผู้ปกครอง จะขาดด้านใดด้านหนึ่งไปไม่ได้ เพราะปัจจัยทุกๆ ด้านมีความสำคัญเท่ากันหมด เพียงแต่ละโรงเรียนอาจแตกต่างกันไปในแต่ละด้าน

2. แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice)

สามารถสรุปผลได้ดังนี้

2.1 การพัฒนาบุคลากรในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ให้บุคลากรเข้ารับการอบรม พัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ ทั้งผู้บริหาร ครู ครูบรรณารักษ์ และนักเรียน เพื่อนำมาถ่ายทอดและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและเป็นต้นแบบที่ดีในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง

2.2 การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

โรงเรียนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยสนับสนุนให้นักเรียน ครู ครูบรรณารักษ์ รวมทั้งผู้บริหารอ่านหนังสือและแลกเปลี่ยนพูดคุยเกี่ยวกับการอ่าน รมรงค์ส่งเสริมการ

อ่านอย่างต่อเนื่อง ได้รับความร่วมมือกับนักเรียนและผู้ปกครอง โดยการใช้กิจกรรมเป็นหลัก จัดให้มีสื่อต่างๆ ดึงดูดให้นักเรียน เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการอ่าน เกิดความต้องการอยากอ่านมากขึ้น โดยกรใช้แรงจูงใจ ที่เป็นแรงเสริมทางบวก

2.3 การพัฒนาแหล่งการอ่านและทรัพยากรการอ่าน

มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดซื้อ อุปกรณ์ การพัฒนาแหล่งการอ่าน ปรับปรุงห้องสมุด และแหล่งการอ่านที่เอื้อต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านต่อเนื่อง

2.4 ด้านการพัฒนาทักษะและความสามารถในการอ่าน

ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในการเรียนการสอนเน้นการและเน้นการบูรณาการการสอนการอ่านในทุกกลุ่มสาระการ จัดกิจกรรมการให้นักเรียนได้นำเอาความรู้ความสามารถจากการอ่านมาใช้ และแก้ปัญหาให้นักเรียนให้นักเรียนสามารถอ่านออก

2. การอภิปรายผล

ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

1.1 บริบทโรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน จะมีบริบทของโรงเรียนที่เป็นปัจจัยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแม้จะมีพื้นที่ของโรงเรียนน้อย แต่มีการปรับปรุง จัดสรร ปรับบริบททุกพื้นที่ของโรงเรียนให้สามารถใช้ประโยชน์เพื่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้อย่างเหมาะสมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสอดคล้องกับการวิจัยของ พิธพร นิโกบ (2553) พบว่าสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจในการอ่านและความสามารถทางภาษาไปยังความเข้าใจส่งเสริมในต่อความสนใจในการอ่านมากขึ้นเพื่อเป็นพื้นฐานของการสร้างนิสัยรักการอ่านให้นักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร อินต๋น (2550) ที่ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน พบว่านักเรียนยังมีระดับนิสัยรักการอ่านในระดับต่ำเนื่องจากพบปัญหาของโรงเรียนที่ทำการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแต่ขาดการศึกษาบริบทของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน

1.2 บทบาทของบุคคล

การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านนั้นการบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญมากเพื่อให้การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน บรรลุผลสำเร็จบทบาทที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บทบาทของผู้บริหาร บทบาทของครู ครูบรรณารักษ์ บทบาทของนักเรียน และบทบาทของผู้ปกครอง เป็นปัจจัยที่สำคัญในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดนิสัยรักการอ่านที่ดีสอดคล้องกับงานวิจัยของ สหัทยา ชินสมบุรณ์ (2528) ศึกษาถึงอิทธิพลของสภาพ

ครอบครัวที่มีต่อการอ่านของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาขาน้ำทิพย์ โดยศึกษาการอ่านของเด็กนักเรียนตามตัวแปรต่าง ๆ คือ การเห็นความสำคัญของการอ่านของผู้ปกครอง ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการอ่านของเด็กนักเรียน จำนวนบุตรของผู้ปกครอง ตลอดจนศึกษากิจกรรมที่ผู้ปกครองส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็ก กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่นักเรียนต้องการให้บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนจัด ความช่วยเหลือในการอ่านที่นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการ และประโยชน์ที่เด็กนักเรียนคิดว่าได้รับจากการพบว่า ผู้ปกครองควรมีบทบาทในการเอาใจใส่และดูแลการเรียนการอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน ให้แก่เด็กของตน ด้วยการให้คำปรึกษา ช่วยแก้ปัญหา และส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมที่เสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน บทบาทของครูและบรรณารักษ์ของโรงเรียนควรร่วมมือในด้านการสอนและการศึกษาถึงปัจจัยจากทางโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการอ่านของเด็ก และสำหรับบรรณารักษ์สามารถมีบทบาทได้มากยิ่งขึ้นด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ภายในห้องสมุดโรงเรียนตามความสนใจของเด็กหรือตามที่บรรณารักษ์เห็นว่าจะมีประโยชน์แก่เด็กมากที่สุด

1.3 การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง

การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้รับร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหาร ครู ครู บรรณารักษ์ นักเรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงานต่างๆ ในการมีส่วนร่วมสนับสนุนในกิจกรรมทรัพยากรการอ่าน และมีส่วนร่วมกันในการแก้ปัญหาการอ่านไม่ออก เพื่อพัฒนาให้เกิดนิสัยรักการอ่านของนักเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของประยูร สุรยศ (2547) ได้ศึกษาการดำเนินการวิจัยร่วมผู้ปกครอง ครู เสริมสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 -6 โดยใช้กระบวนการเชิงคุณภาพในการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ สังเกต และสนทนากลุ่ม พบว่าผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการส่งเสริมให้นักเรียนอ่านภาษาถิ่นที่บ้านและพานักเรียนไปถามผู้ที่มีความรู้ด้านภาษาถิ่นมาเพื่อให้นักเรียนอ่านได้ ทางด้านผู้สอนภาษาถิ่นก็มี การปรับพฤติกรรมเพื่อให้นักเรียนต้องการที่จะเรียนภาษาถิ่นมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนสนใจ และปรับปรุงตัวเองโดยให้สนใจการอ่านภาษาถิ่นมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านภาษาถิ่นในระยะเวลาที่จำกัดเพียง 1 ภาคเรียน สามารถทำให้นักเรียนอ่านภาษาถิ่นได้เพียงการอ่านตัวอักษรยังไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านภาษาถิ่นให้เป็นนิสัย

1.4 แรงจูงใจ

แรงจูงใจในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็นการเสริมแรงในทางบวก โดยให้ของรางวัล ดึงดูดให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน และเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสอดคล้องกับ ธวัชชัย มีประเสริฐ (2552) ทำการศึกษาพบว่านักเรียนโรงเรียนอนุบาลสิงห์บุรีเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นและปฏิบัติเป็นนิสัย เนื่องจากมีแรงจูงใจและเจตคติที่ดีจากการโครงการส่งเสริมการอ่าน

การหาแหล่งเรียนรู้หรือ ห้องสมุด ที่ง่าย และ การได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองโดยการจัดหาหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่นักเรียนชอบ

1.5 แหล่งการอ่านและทรัพยากรการอ่านของโรงเรียน

รูปแบบของแหล่งการนำเสนอ นักเรียนเข้าถึงง่าย มีทรัพยากรการอ่านเพียงพอต่อความต้องการผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองทุกคนมีส่วนในการเสนอแนะ สรรหาทรัพยากรการอ่าน โรงเรียนยังได้จัดทำทรัพยากรการอ่านขึ้นในรูปแบบที่เหมาะสมกับนักเรียนและโรงเรียน เพื่อเอื้อต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนสอดคล้องกับ สุชาติา ชัยวิวัฒน์ตระกูล (2544)กล่าวว่า การสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับผู้เรียนนั้น โรงเรียนควรมีห้องสมุดที่ดีมีหนังสือที่น่าอ่านและน่าสนใจเหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน ส่วนผู้สอนนั้น ควรจัดกิจกรรมการอ่านประกอบกับการอ่าน ส่งเสริมการอ่านที่ต่อเนื่องกัน และเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่านหนังสือให้กับผู้เรียน

1.6 กิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน

กิจกรรมมีหลากหลายรูปแบบ จัดขึ้นตามบริบทของโรงเรียนและเหมาะสมกับนักเรียน ได้รับการร่วมมือจากทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอก การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียน ประถมใช้กิจกรรมเป็นหลัก กิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้รับการพัฒนาขึ้นใหม่ ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิมพงษ์ คำเนตร (2552) พบว่าทำการวิจัยโดยการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการสร้างความรู้ความนิยมนสามารถสร้างเสริมทักษะ การอ่านและนิสัยรักการอ่านให้สูงขึ้นได้และ จิรนนท์ มั่งมุล (2547)ทำการศึกษากการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมกลุ่มทดลองเป็นเวลา 5 สัปดาห์ โดยทำการประเมินนิสัยรักการอ่านของนักเรียนใน 3 ด้าน คือ ด้านการมองเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน ด้านความสนใจและความต้องการในการอ่าน และด้านพฤติกรรมการอ่าน พบว่าหลังจากที่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมนี้แล้วมีคะแนนนิสัยรักการอ่านขึ้นก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม

2. องค์ประกอบของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

โรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีองค์ประกอบ 4 ด้าน สรุปได้ดังนี้

2.1 ความสำคัญของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

โรงเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานในการเรียนทุกๆ ด้าน และเพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนต่อในระดับมัธยม การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็นกิจกรรมหลักของโรงเรียน มีความสำคัญได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนต่อเนื่องมาอย่างต่อเนื่อง

2.2 เป้าหมายในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

เป็นโรงเรียนแกนนำด้านการส่งเสริมการอ่าน ให้นักเรียนมีความสุขในการอ่าน นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาทุกคนต้องอ่านได้ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความสุขในการอ่าน เกิดนิสัยรักการอ่านนักเรียน เป้าหมายในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การสร้างห้องสมุดการ์ตูน เพื่อให้นักเรียนเกิดนิสัยรักการอ่าน และเป็นโรงเรียนรักการอ่าน

2.3 หลักในการดำเนินการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

การดำเนินการส่งเสริมการอ่านโรงเรียนกำหนดนโยบายแนวทางการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน การดำเนินการส่งเสริมมีแนวปฏิบัติหลากหลายรูปแบบ ไม่มีวิธีหรือรูปแบบที่แน่นอน จะเน้นการใช้กิจกรรม ใช้บริบทรอบๆโรงเรียน เป็นหลัก และนำเรื่องราวในชีวิตประจำวันมาแทรก นำต้นแบบที่ดีจากผู้บริหาร ครูภาษาไทยดีเด่น และนักเรียนที่เป็นแกนนำด้านการอ่าน ช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

2.4 การขยายผลสำเร็จการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

นำผลสำเร็จมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับนักเรียนและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป สร้างความสัมพันธ์ จัดสรรทรัพยากรการอ่านแก่ชุมชน และโรงเรียนอื่นๆทั้งการจัดสรรทรัพยากรการอ่าน ถ่ายทอดแนวปฏิบัติให้แก่โรงเรียนมาศึกษาดูงาน

3. แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice)

สามารถสรุปผลได้ดังนี้

3.1 การพัฒนาบุคลากรในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ให้บุคลากรเข้ารับการอบรม พัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ ทั้งผู้บริหาร ครู ครูบรรณารักษ์ และนักเรียน เพื่อนำมาถ่ายทอดและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและเป็นต้นแบบที่ดีในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง

3.2 การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

โรงเรียนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยสนับสนุนให้นักเรียน ครู ครูบรรณารักษ์ รวมทั้งผู้บริหารอ่านหนังสือและแลกเปลี่ยนพูดคุยเกี่ยวกับการอ่าน รมณรงค์ส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ได้รับความร่วมมือกับนักเรียนและผู้ปกครอง โดยการใช้กิจกรรมเป็นหลัก จัดให้มีสื่อต่างๆ ดึงดูดให้นักเรียน เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการอ่าน เกิดความต้องการอยากอ่านมากขึ้น โดยกรใช้แรงจูงใจ ที่เป็นแรงเสริมทางบวก

3.3 การพัฒนาแหล่งการอ่านและทรัพยากรการอ่าน

มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดซื้อ อุปกรณ์ การพัฒนาแหล่งการอ่าน ปรับปรุงห้องสมุด และแหล่งการอ่านที่เอื้อต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านต่อเนื่อง

3.4 ด้านการพัฒนาทักษะและความสามารถในการอ่าน

ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในการเรียนการสอนเน้นการและเน้นการบูรณาการการสอนการอ่านในทุกกลุ่มสาระการ จัดกิจกรรมการให้นักเรียนได้นำเอาความรู้ความสามารถจากการอ่านมาใช้ และแก้ปัญหาให้นักเรียนให้นักเรียนสามารถอ่านออก

3. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการศึกษาโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน พบปัจจัยที่ส่งเสริมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและแนวปฏิบัติที่เลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ดังนั้นโรงเรียนอื่นๆ หรือผู้ที่สนใจการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ เพื่อเป็นแนวทางโดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละที่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งได้ข้อมูลในแง่มุมมองหนึ่ง ซึ่งในการศึกษาเรื่องนี้ หากศึกษาโดยนำวิจัยแบบอื่น คือ การวิจัยเชิงปริมาณ อาจทำให้ได้ข้อมูลลักษณะอื่นที่แตกต่างกันไป

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสัมภาษณ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กวิสรา รัตนากร อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
2. อาจารย์ ดร.บุษกร เลิศวีระศิริกุล อาจารย์บรรณารักษ์และที่ปรึกษาคณะกรรมการห้องสมุด
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
3. อาจารย์ ดร. ฉัตรวรรณ ถัญฉวรรณะกร อาจารย์ประจำภาคหลักสูตรและการสอน
สาขาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ดังนี้

1. แบบบันทึกบริบทโรงเรียน
2. แบบบันทึกเหตุการณ์ หรือกิจกรรม
3. แบบบันทึกการศึกษาเอกสาร
4. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร
5. แบบสัมภาษณ์ครู อาจารย์
6. แบบสัมภาษณ์นักเรียน
7. แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

แบบบันทึกบริบทโรงเรียน

โรงเรียน.....

ลำดับ ที่	สถานที่	วัน-เวลา	ลักษณะ/กิจกรรม	หมายเหตุ
1	ห้องเรียน
2	ห้องสมุด
3	ห้องกิจกรรม
4	โรงอาหาร
5	อื่นๆ

เพิ่มเติม.....

ผู้บันทึก

(นางสาวอัษฎลณี ณะสุข)

แบบบันทึกกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

โรงเรียน.....
 วัน/เดือน/ปี..... เวลา.....
 ผู้ให้สัมภาษณ์.....

รายละเอียดของเหตุการณ์/กิจกรรม มีดังนี้

กิจกรรมจัดขึ้นเมื่อไร

.....

กิจกรรมจัดขึ้นที่ไหน

.....

ใครเป็นผู้จัดกิจกรรม

.....

วัตถุประสงค์/เป้าหมายของกิจกรรม

.....

กิจกรรมมีการดำเนินงานอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ผู้บันทึก

.....

(นางสาวอัษฎชลิ ธารสุข)

แบบบันทึกการศึกษาเอกสาร

โรงเรียน.....

วัน/เดือน/ปี..... เวลา.....

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

แหล่งข้อมูล/ ชื่อเอกสาร.....

รายละเอียดของประเด็นศึกษาเอกสารของโรงเรียน ดังนี้

วิสัยทัศน์ (ปรัชญา/คำขวัญ/พันธกิจ/เป้าหมาย/กลยุทธ์ของโรงเรียน)

.....

.....

.....

รางวัล/ ความสำเร็จในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนและปีที่ได้รับรางวัล

.....

.....

.....

บุคคลดีเด่นในด้านการอ่าน

.....

.....

.....

อื่นๆ เพิ่มเติม

.....

.....

.....

ผู้บันทึก

.....
(นางสาวอัญชลี ระสุข)

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

โรงเรียน.....

วัน/เดือน/ปี..... เวลา.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล.....

2. เพศ.....

3. ตำแหน่ง.....

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

- ท่านมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในปัจจุบันอย่างไร
- ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการพัฒนาโรงเรียนของท่านสู่การเป็นโรงเรียนการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
- ท่านมีหลักการอย่างไรในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน จนเกิดเป็นแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

นโยบายการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

- ท่านมีนโยบายการส่งเสริมการอ่านอย่างไรบ้าง
- ท่านมีการดำเนินการนโยบายการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไร
- ท่านมีแนวคิด ทักษะ และเทคนิคการบริหารจัดการการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนอย่างไร
- ท่านมีนโยบายด้านการสนับสนุนบุคลากรสนับสนุนกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านอย่างไร
- ท่านมีนโยบายด้านการสนับสนุนแหล่งการอ่านอย่างไร

การดำเนินงานการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

- ท่านมีเป้าหมายอย่างไรในการดำเนินงานการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้เกิดแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

- ท่านมีกระบวนการ/ขั้นตอนในการในการดำเนินการอย่างไรเพื่อให้นโยบายการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านประสบผลสำเร็จเกิดแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคของนโยบายการส่งเสริมการอ่าน

- ปัญหาอุปสรรคที่ท่านพบเกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมการอ่านมีอะไรบ้าง
- ท่านมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาอุปสรรค อย่างไร

ปัจจัยที่ส่งเสริมนโยบายในการส่งเสริมการอ่าน

- ปัจจัยที่เกื้อ ส่งเสริม ให้การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของท่าน เกิดแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านมีอะไรบ้าง
- ท่านมีแนวทางการดำเนินงานโดยการนำปัจจัยที่เกื้อ ส่งเสริมให้เกิดแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านมีการดำเนินการอย่างไร

ผลสำเร็จจากแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

- จากแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ได้รับผลสำเร็จในด้านในบ้าง และอย่างไร
- ท่านได้นำความโดดเด่นหรือข้อดีของการนำแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรัก การอ่านเพื่อนำไปขยายผลกับการส่งเสริมด้านอื่นได้หรือไม่/อย่างไร
- จุดเด่นในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของท่าน เป็นส่วนสำคัญในการสร้างแนวคิดแรงบันดาลใจที่มีผลต่อการผลักดันให้เกิดเป็นโรงเรียนส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็นอย่างไร

แบบสัมภาษณ์ครู ครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนโรงเรียน.....

วัน/เดือน/ปี..... เวลา.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล.....

2. เพศ.....

3. ตำแหน่ง.....

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มี

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

- ความคิดเห็นของท่านต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในปัจจุบันเป็นอย่างไร
- ความคิดเห็นของท่านต่อการปฏิบัติงานในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็นอย่างไร

การจัดการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

- ท่านมีการดำเนินการแผนงาน/โครงการ/การปฏิบัติงานการส่งเสริมการอ่านเพื่อส่งเสริม นิสัยรักการอ่านของนักเรียนสู่การจัดการเรียนการสอนอย่างไร
- ท่านมีรูปแบบหรือวิธีสอนที่ช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านดำเนินการอย่างไร
- ท่านมีการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไร และดำเนินการอย่างไร
- ท่านมีแนวคิดหรือการจัดการโครงการ กิจกรรม ที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไร
- ท่านมีการดำเนินการจัดการ แนวทาง ช่วงเวลาในการจัดการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไร
- ท่านมีการจัดการเรียนการสอนให้มีการอ่านสอดแทรกบูรณาการเนื้อหาวิชาในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือไม่
- ท่านมีการจัดการช่วงเวลา/ระยะเวลา ในการดำเนินการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไร

- ท่านดำเนินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการอ่าน แรงจูงใจ/เจตคติ/ทัศนคติการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไร
- ท่านมีกระบวนการการดำเนินการวัดและประเมินผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน อย่างไร
- ท่านได้รับการพัฒนา ฝึกฝน ทักษะเพื่อเป็นต้นแบบ และผู้ส่งเสริมการอ่านอย่างไร
- ท่านมีแนวปฏิบัติในการสร้างแรงจูงใจและทัศนคติที่ดีให้นักเรียนเกิดนิสัยรักการอ่านอย่างไร
- ท่านมีการปฏิบัติตนเพื่อเป็นแบบอย่างในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไร
- ท่านดำเนินการเผยแพร่แนวทางการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่ผู้อื่นได้อย่างไร
- ท่านดำเนินการร่วมกับ ผู้อำนวยการผู้ปกครองและหน่วยงานอื่นในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ข้อมูล เทคนิคในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไร
- ท่านมีเทคนิค และแนวทางการจัดการการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่ทำให้เกิดแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างไร

ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการอ่าน

- ท่านพบปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไรบ้าง และมีแนวทางการแก้ไขปัญหาเป็นอย่างไร

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

- ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของท่านเป็นอย่างไร

ผลสำเร็จจากแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

- จากแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ได้รับผลสำเร็จในด้านในบ้าง และอย่างไร
- ท่านได้นำความโดดเด่นหรือข้อดีของการนำแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเพื่อนำไปขยายผลกับการส่งเสริมด้านอื่นได้หรือไม่ อย่างไร

- จุดเด่นในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของท่าน เป็นส่วนสำคัญในการสร้างแนวคิด
แรงบันดาลใจที่มีผลต่อการผลักดันให้เกิดเป็นโรงเรียนส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็น
อย่างไร

แบบสัมภาษณ์นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียน.....

วัน/เดือน/ปี..... เวลา.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล.....

2. เพศ.....

3. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่.....

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

ความรู้สึกที่มีต่อโรงเรียน ที่โรงเรียนมีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

- นักเรียนรู้สึกต่อการอ่านอย่างไร
- นักเรียนได้รับสื่อ เทคโนโลยี ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจากโรงเรียนอย่างไร
- นักเรียนเข้าร่วม มีส่วนร่วม ในกิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน อย่างไร
- นักเรียนได้รับส่งเสริมการอ่านจากครูและผู้บริหารอย่างไร
- ห้องสมุด หนังสือ เป็นอย่างไรบ้าง
- นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ และกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไรบ้าง
- นักเรียนสามารถนำความรู้จากการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไรบ้าง
- นักเรียนชอบสนใจการเข้าร่วมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของทางโรงเรียน แบบไหน

แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียน.....

วัน/เดือน/ปี..... เวลา.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล.....

2. เพศ.....

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

ความร่วมมือ การให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในการส่งเสริมการอ่าน

- ท่านมีแนวทาง ข้อเสนอในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านร่วมกับโรงเรียนอย่างไร
- ท่านให้ความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือทางโรงเรียนในการส่งเสริมการอ่านในด้านใดอย่างไร

การดูแลเอาใจใส่นักเรียนในการส่งเสริมการอ่าน

- ท่านมีส่วนในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนอย่างไร
- ท่านมีแนวทางการดูแลเอาใจใส่นักเรียนในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไร
- การส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนอย่างไร

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. (2521). บทบาทของผู้ปกครองและครูในการพัฒนาการศึกษาของเยาวชน. วารสารมิตรครู.
- กิริติ กุลบุตร. (2553). ผลของการใช้บทบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางการอ่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกศรินทร์ ชุ่มจิตต์. (2551). บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนระดับปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประถม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จารุณี การี. (2554). ความต้องการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของเด็กที่เป็นสมาชิกอุทยานการเรียนรู้ ยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตรลดา ไผตรีจิตต์. (2549). การศึกษานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงาน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ มหานคร. สาขาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิรนนท์ มั่งมูล. (2547). การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราพร ด้วงคำ. (2546). บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับความสนใจในการอ่านของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจนะ. (2525). จิตวิทยาการอ่าน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2545). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.
- ฉัตรวรรณ ลัญฉวรรณะกร. (2554). การพัฒนาระบบการเรียนการสอนแบบเสริมศักยภาพการอ่าน โดยใช้มัลติมีเดียด้วยข้อมูลเชิงหลักฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านและการคิดอย่างม u วิจาร์ณญาณของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีปัญหาทางการอ่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ณาริญา ช้ายหัน. (2552). สภาพและปัญหาของผู้ปกครองในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของเด็ก อนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ครุศาสตร์มหาบัณฑิตภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ถาวร บุบผาวงษ์. (2546). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ทวีศักดิ์ เดชาเลิศ. (2528). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิตภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทักษพร คงคาลัย. (2549). การศึกษาบทบาทผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้กรณีศึกษาในโรงเรียนองค์กรักษ์ จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ธวัชชัย มีประเสริฐ. (2552). นวัตกรรมการศึกษาชุด รายงานการวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการพัฒนาผลงานทางวิชาการ. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.

นัตดา นาศรีเจริญสุข. (2535). การวิเคราะห์องค์ประกอบความเป็นนักอ่านที่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

บันลือ พฤกษ์วัน. (2533). มิติใหม่ในการสอนอ่าน ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ประยูร สุระยศ. (2547). กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน ภาษาล้านนาของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 โรงเรียน วัดดอนแก้ว สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ วิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พัชรี วรจรัสรังสี และช่อนกลิ่น วิรัตน์โยสินทร์. (2538). การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นและนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม). กรุงเทพฯ :คณะครุศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พานี พิทักษา. (2532). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พิชพร นิโกบ. (2553). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความเข้าใจในการอ่านที่มีแรงจูงใจในการอ่านและความสามารถทางภาษาเป็นตัวแปรส่งผ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2546). การส่งเสริมการอ่าน = *Better reading*. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรภา เพชรแก้ว. (2548). กระบวนการสื่อสารในโครงการ "โรงเรียนรักการอ่าน" ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณีรัตน์ สุขโชติรัตน์. (2537). ไขปัญหาการอ่าน : แนวทางการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาริน เปรมปรี. (2552). พฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น : กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แมนมาส ขวลิต. (2526). แนวทางส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : แผนกกิจกรรมงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ.
- ยุวรี ผลพันธิน. (2551). ได้ศึกษาการวิเคราะห์สภาพและแนวทางในการส่งเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุรุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนกร สายแก้ว. (2534). ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด. ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิจารณ์ พานิช. (2550). ผู้บริหารองค์กรอัจฉริยะ ฉบับนักปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- วุฒิพงษ์ คำเนตร. (2552). การจัดกิจกรรมตามแนวคิดการสร้างความรู้นิยมเพื่อส่งเสริมทักษะและนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.
- ศรียรัตน์ เจริญจันทร์. (2536). การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ศศิธร อินตุน. (2550). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับการเรียนช่วงชั้น ที่ 2. สาขาวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมเกียรติ แซ่เต็ง. (2551). ผลของการใช้การวิจัยก่อบุในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุรุศาสตร์มหาบัณฑิตภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สมหมาย อ่องชุ่ม. (2534). ความสนใจในการอ่านและวิจารณ์งานในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. ปรินญาณีพนธ์มหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สหัทยา ชินสมบูรณ์. (2528). อิทธิพลของสภาพครอบครัวที่มีต่อการอ่านของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสายน้ำทิพย์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ :สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา. (2553). การปฏิบัติที่เป็นเลิศ = *Best practice*. กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ชัยวิวัฒน์ตระกูล. (2544). การใช้กิจกรรมการอ่านแบบกว้างขวางเพื่อเพิ่มพูนความสามารถทางการอ่าน-เขียนภาษาอังกฤษ และนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุปราณี ประคำพอง. (2547). ผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านโดยผู้ปกครอง. ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุพจน์ พันธนียะ. (2535). การส่งเสริมการอ่านโดยการใช้ตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการอ่านในนักเรียนชั้นประถมศึกษา. ปรินญาณีพนธ์ วท.ม. (พฤติกรรมศาสตร์) สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุมาลี คุ่มชัยสกุล. (2534). บทบาทของครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็กปฐมวัยในเขตเมืองเชียงใหม่ : รายงานการวิจัยเชียงใหม่. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อนันต์ นามทองตัน. (2556). มองทางลัดสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ นนทบุรี: สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- อัจฉรา ประดิษฐ์. (2550). ชวนเด็กไทยให้เป็นนักอ่าน 1 กรุงเทพฯ :สำนักงานอุทยานการเรียนรู้.
- อาทิตยา เผ่าพงษ์คล้าย. (2553). นิสัยรักการอ่าน สภาพแวดล้อมทางการอ่านที่โรงเรียนและที่บ้านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณีพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาษาอังกฤษ

Ciampa and Katia. (2012). Reading in the Digital Age: Using Electronic Books as a Teaching Tool for Beginning Readers. *Canadian Journal of Learning and Technology*.

Tella, Adenyinka. and Akande, Samson. (2007). *Children Reading Habits And Availability Of Books In Bostswana Primary School*.

Thorndike, Robert L. (1973). Reading as Reasoning. *Peer Reviewed Journal*, 9(2), 135-147.

